

Vocatio interna.

„Pál, Jézus Krisztusnak szolgája, elhívott apostol, elválasztva Isten evangéliumának hirdetésére.“
Róm. I. 1.

Minden lelkész hivatalának elfoglalása előtt „hiványlevelet“ kap gyülekezetétől, amely okmány alapján ő annak a gyülekezetnek jogszerint a papjává lesz. Ez az ő papi szolgálatának okmánylevele. Ez azonban még csak egyházi aktus. Ennél többre van szükség. Hogy a külső jog mellett belső jog szerint is lelkipásztora lehessen annak a gyülekezetnek, ahhoz a vocatio externa mellett szükség van a vocatio interná-ra, amelyet azonban már nem emberkezek írnak meg számunkra, hanem az Isten keze, nem papírlapra, hanem a szívnek hustáblájára.

Nincs a Bibliának egyetlen prófétája, vagy apostola, aki ezt a belső elhivatást nélkülözné.

Próbáld meg a fenti igéket úgy olvasni, hogy a „Pál“ név helyett a magad nevét olvasd oda. Vajjon elbirná-e a te neved azokat a megállapításokat, azokat a „nemesi predikátumokat“, amelyek az apostol neve mellett vannak: „...*elhívott apostol... elválasztva* Isten evangéliumának hirdetésére...?!? Megvan-e benned a belső elhivatásnak ez a világos, ez a meghatározott tudata?

Elhívott... elválasztott... nem emberektől, hanem az Istentől. A belső elhivatottság diadalmas erejű bizonyossága ez, amely a külső körülmények minden ellentmondásán, ellenkezésén és tagadásán győzedelmeskedve teljes biztonságot ad. Mérhetetlenül többet jelent az ilyen belső elhivatás, mint az emberektől nyert küldetés. Mindenkor nagyobb az erkölcsi értéke, ható ereje annak a szolgálatnak, amelynek végzése belső kényszerűség. Különösen áll ez az igehirdetésre. Csak abban az igehirdetésben van lélek és erő, amely a küldetés tudatából fakad. Ezt nem lehet sem homiletikai szabályokkal, sem hanggal, sem gesztusokkal pótolni. De az magában pótol minden külső hiányt. Pál apostol nem született szónoknak és mégis rendkívüli volt a hatása, mert, aki őt hallgatta, az megérezte, hogy ebből az emberből a meggyőződés beszél, valami nagy bizonyosság, valami, ami több, mint az, aki beszél. Pál apostolnál az ő igehirdetése és egész apostoli szolgálata olyan nagy erőtű kényszerűség, amely ellen nem tehet semmit, mert számára ez az Élet. Élete minden célja és értelme ebben öszpontosul.

Nincs szánandóbb, tragikusabb sors, mint azé a lelkészé, aki minden belső elhivatottság nélkül szolgál. Belső elhivatottság nélkül senkinek se volna szabad papi pályára lépni. Ám ha valaki mégis így indult el, semmi se lehet olyan életbevágóan fontos számára, mint ezt a belső elhivatást elnyerni. Különösen a mostani idők követelik ezt meg.

Tudtommal még nem írta meg senki a protestáns papok történetét, de ha valamikor megírják, a mostani időket a legválságosabbak közé fogják sorolni.

Az ellenreformáció idejében tüzzel-vassal, börtönnel, hóhérbárddal és akasztófával jöttek reánk. De csak a testet akarták megölni. Most *egyelőre* még csak Oroszországban gyilkolják a papságot, egyébként csak a lelkét. Ez utóbbi veszedelmet pedig maga a Jézus mondja súlyosabbnak.

Öldösi a papság lelkét a szegénysége, anyagi nyomorúsága. Anyagi téren igényeit már régen leszállította a minimum alá, de itt még mindig nincsen megállás, még további leszállításokra van kilátás. Hányanak a lelke roppan össze az anyagiakkal folytatott reménytelen küzdelemben. Ezt a küzdelmet belső elhivatottság nélkül folytatni rosszabb a rabszolgasorsnál.

Az anyagi gondoknál is nagyobb veszélyt jelent a mi szolgálatunkban a bennünket körülvevő korszellem. A modern pogányság istentagadó szelleme hatja át a mai élet ugyszólván minden megnyilvánulását kezdve a nagy várostól le egészen a legkisebb faluig. Ujság, könyv, színpad, mozi, politika, társadalmi érintkezés valósággal ontja magából mindannak tagadását és megvetését, ami evangéliumi, ami jézusi, aminek szolgálata a mi élethivatásunk. Ezt a harcot se lehet állni belső elhivatottság nélkül. Magunkban kell hordozni ellentállásunk szilárd feltételeit.

A keresztyénség oroszországi sorsa vészes mementó a nyugati keresztyénség összességére. Valaki azt mondotta, hogy ma Krisztus szolgáinak a vértanuságra kell felkészülniök.

A belső elhivatottság nem csupán a lelkészek egyéni dolga, hanem az egyházé is, mert minden gyülekezet magán viseli annak bélyegét, hogy a lelkésze belső elhivatottságból szolgál-e, avagy anélkül. Stanley Jones írja „Krisztus India országutján“ című könyvében, hogy amikor egy alkalommal a hindu intelligencia előtt Krisztusnak életátalakító hatalmáról beszélt, az előadás után a hallgatóság megkérte az előadót, hogy mondja el: az ő életében milyen átalakulást idézett elő Jézus! Azt hiszem, sok lelkész zavarba jönne, ha predikációja után ilyen, vagy ehhez hasonló kérdést tenne fel néki hallgatósága.

Molitorisz János

ostffyasszonyfai lelkész-esperes.

Verses előfohászok.

Lk. 12, 33—40.

E földi kincs mit ér minékünk?
Elvész, elmúlik nyomtalan.
De ki szívét az Úrnak adta,
Örök életre kincse van.

Óh, add Uram, hogy teljes szívvel
Neked szolgáljunk itt alatt,
S vigyázva, készen, Jézust várva
Éljünk, míg int a síri hant.

Mt. 21, 33—41.

Atyám, csodás a te kegyelmed.
Prófétát küldesz Izraelnek,
Szent Fiadat küldöd mihozzánk,
Hogy megtérvén nálad lakoznánk.

Nyiljon lelkünk, tűnjön homálya,
Meváltását epedve várja,
Küldöttedet fogadja szívvel,
Gyümölcsöt hozzon holtig híven.

Mk. 9, 36—40.

Ha gyermeket fogadsz be,
Jézusnak nyitsz helyet,
S ha Jézus tér szívedbe,
Atyád is így szeret.

Fogadd azért az árvát,
Szeresd a kisededet,
Az Úr jutalma vár rád,
Menny lesz lakóhelyed.

Mt. 6, 1—6

Ha jót teszel, ne várj jutalmat
Alamizsnádat titkon rejtve add,
Így emberek nem magasztalnak,
De lát, örül, jutalmat ad Úrad.

S imádkozni ha hív a lélek,
Csendes, titkos szobádba menj, ne kint
Kegyeskédjél világ szemének.
Magadba szállj, az Úr reád tekint.

ifj. Szlancsik Pál
pusztaföldvári lelkész.

Szolgáidat Te szánod s nem unod:
 Reánk bizod drága talentumod!
 Nagy bizalom! Ki érdemelte meg?...
 Szívünk, hogy oly méltatlan, úgy remeg!

Szívünket a Te Lelked hintse meg
 Erővel, hogy ránk bizott kincsedet
 Tetézzük és legyen az oly vagyon,
 Hogy így szólhass: „hű szolgám, jól vagyon!“...

Ján. 6, 65—69.

Ez élet oly sötét, sivár!
 E sivatagon, ah mi vár
 Reánk?... Sehol fény nem ragyog,
 Itt minden oly bús, elhagyott —
 Felénk csak Te közelítesz:
 Kihez mennénk, Uram kihez?!

Óh jöjj hozzánk, Te légy velünk,
 Nálad nélkül nem élhetünk:
 Te vagy az Élet, éltető
 Eledel, égi Fény, Erő —
 — Tehozzád száll minden ima —
 Te, Mindenünk, Isten Fia!

Ján. 8, 28—32.

Urunk, Jézus, Szined elé aláz
 Az a fölséges, szent tapasztalás:
 Ha megfogadjuk isteni szavad,
 Bűnfogta lelkünk újra él, szabad...

Növeszd lelkünkhöz tiszta, szent igéd,
 Szárny legyen az, mely lendít Elibéd;
 S amíg az a szárny le nem szakadott,
 Szolgák vagyunk ugyan, — de szabadok!

Luk. 17, 28—35.

Isten, mi Atyánk! Légy türelemmel,
 Ha törizuzza magát az ember
 Testi gyönyörért, — mint kicsi gyermek —
 Hívén, hogy ezzel kincseket nyer meg
 S távol se számol az Itélettel —
 Muló életen örököt veszt el!

Gyermeki szívét világosítsd meg,
 Gyújtsd föl mennyei fényét a hitnek:
 Láss a utat oda Tehozzád:
 Ott van otthona, Háza, az Ország —
 S tudja meg, eljut az örök Házhöz,
 Ha érte muló életet áldoz!

Reformációi beszédhez.

Nagy Isten! Igéd a töméntelen
 Változatu világtörténelem
 Hullámain a változatlan bárka,
 Amelybe *élet* s égi fénye zárva:
 Ott őrződ ebben a békegalambot,
 Hogy majd kiszálljon, mikor akarandod!

Atyánk! Áldott légy, hogy megőrizéd
 Szintisztaságában, örök igéd!
 Hogy nem merült iszapban el a bárka:
 A Szentírás, amely be vala zárva!
 Hogy kiröpült bátran a te Galambod:
 Luther, ki meghallotta hívó hangod!

Amint Te e világra készítéd,
 Tartsd meg továbbra, *tisztán*, szent igéd!
 Legyen minden eszméje, gondolatja:
 Galamb, mely szét a békét hordogatja, —
 S mely rendiből már régóta kihágott:
 Béktse rendbe e zavart világot!

Aratási hálaadó fohász.

Atyánk, kitől mi annyi jót nyerünk,
 Ez évben is megadta kenyerünk:
 Minden termés, minden gyümölcs, kalász
 Szined előtt csak térdre kész, aláz;
 Mert mindenikben ott: a végtelen,
 Kimondhatatlan jóság, kegyelem!

Leborulunk Előtted, Istenünk!
 Érezzük, hogy Feléd tekinthetünk,
 Föl, a Te szent Szinedhez, sincs jogunk:
 Méltatlanok, mi bűnösök vagyunk —
 Csak egyet érzünk mindenek felett:
 Örök dicsőség, hála — Teneked!

Petrovics Pál
 budafoki lelkész.

Vasárnapi és ünnepi beszédek.

Mennyei kincsekre tegyük fel boldogságunkat!

(Szenthár. u. 14. vas.)

Luk. 12, 33—40.

Egy orosz földmívessel történt meg a következő eset. Halotta egyszer, hogy hazája határán túl, amerre a nap kél, él egy gazdag törzsfőnök, aki mindenkinek akkora jóminőségű szántóföldet ad, amekkorát egy nap alatt körül tud járni. A vállalkozás föltétele: napnyugta előtt elérni a kiindulás pontját; záloga: egy sapka arany. Ez a különös hír megzavarta a földmíves nyugalmát. Bár nem volt szegény ember, volt háza is, földje is: éjjel-nappal egy gondolat gyötörte, az, hogy megszerzi ő is a mesés gazdagságot. Tépelődött, tervezett, számított, amiközben arra az eredményre jutott, hogyha mindenét pénzzé teszi is, nem telik a sapka aranyra. Dolgozott tehát fokozott erővel éveken keresztül s mikor látta már, hogy vagyona eléri a kifizetett zálog értékét, adotta mindenét s a sapka arannyal megjelent a gazdag törzsfőnök előtt. A törzsfőnök közölte vele a vállalkozás föltételeit, átvette a sapka aranyat s azzal indította utnak, hogy itt a célnál várni fog reá. Siessen azonban — kiáltotta még utána — mert ha napnyugta előtt vissza nem tér, nemcsak a körüljárt föld nem lesz az övé, hanem még zálogul adott aranyait is elveszíti. A földmíves ment s menése közben örvendező arccal tekintett a mellette elterülő bújá szántóföldekre s lelke terveivel boldogan simogatta meg a jövődőt. Ez a föld az enyém lesz, ide búzát vetek, amott rozsot..., árpát..., zabot..., takarmányt... termelek... De amint haladt, haladt az idő is. Amint egyszer feltekint az égre, megdöbbenve látja, hogy a nap már delelőre jár. Vissza kellene fordulni — gondolja — de gondolatát hirtelen új gondolat akasztja meg. Ezt a gyönyörű táblát nem engedhetem el, alkalmasabb földet keresve se találhatnék ültetvények termelésére, inkább majd meggyorsítom lépteimet s ily módon benyerem, amit időben elveszíték. Ekként is cselekedett; azonban, amire a tábla végére ért, a nap már nagy darabot megtett lefelé hajló útján. Erre még jobban meggyorsítja lépteit, de hiába néz előre, még messze a cél, még nem látja azt... Végre feltűnik előtte, de ugyanakkor észreveszi azt is, hogy a napnak pályája is egyre rövideül... Futni kezd, ahogy ereje csak engedi. Egész teste verejtékezik, alig bírja már vonszolni lábait. ...Már közel a cél... összeszedi minden erejét... még csak néhány lépés... már nyújtja kezét aranyai felé... azonban már késő; a nap alá-

hanyatlik: elveszett minden. A földműves keze aláernyed, szíve megszakad s holtan rogy össze a cél előtt.

Ez a történet a természetes ember típusának szomorú története, annak a természetes embernek a típusáé, aki földi, világi kincsekre teszi fel boldogságát s ahelyett, hogy megtalálná azt, elveszíti mindenét.

Kincsekre teszi fel boldogságát mingen ember, te is, én is, hiszen alaptermészetünk kincsek keresésére, szerzésére sarkal; eltérés e téren csak annyiban van közöttünk, amennyiben különbözök a kincsek, amelyekre boldogságunkat feltesszük.

Krisztus a felolvasott igékben kétféle kincsről beszél, földi, vagy világi és mennyei kincsről s arra buzdít, hogy ne a földi, világi múló kincsekre, hanem *Isten országának örök mennyei kincseire tegyük fel boldogságunkat*, mert örök üdvösségével játszik az, aki múló javakra épít, ellenben örök üdvösségét biztosítja, aki maradandó mennyei kincseket gyűjt.

1. Alapigénk első mondatában Krisztusnak igen súlyos, emberi mérlegelés szerint nagy visszatetszést keltő, elbírhatatlan felhívásával találkozunk. Azt követeli itt: Adjátok el, amitek van s adjátok alamizsnát! Különállóan értelmezve e felhívást, azt kellene gondolnunk, hogy e szerint bűn a világi javak bírása s bűnös minden ember, aki bármi világi jóval rendelkezik.

Ez a következtetés merően ellenkezik Krisztus felfogásával. Ő nemcsak hogy nem tartja feleslegeseknek a világi javakat, hanem határozottan szükségeseknek, sőt nélkülözhetetleneknek is ismeri el azokat. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy csak a maguk helyén és idején s csak megfelelő mértékig tulajdonít értéket azoknak. Eszköznek tekinti azokat egy magas, eszmei cél: Isten országa szolgálatában. Mihelyt átlépik rendeltetésük határvonalát, mihelyt céllá válnak az emberi értékelés mérlegén, vagy akadályt képeznek a szolgálandó cél elérésében: értékük semmivé lesz előtte.

Ezzel az esettel áll szemben Krisztus itt is. Látja Istennek országát, a szent örökségül adott, drága atyai ajándékot, látja ennek az országnak minden világi kincset messze fölülmúló, örökértékű kincseit; az ember boldogságát egyedül itt keresheti, itt találja meg; itt gyűjthet kincseket, amelyek nem mulnak el, nem vesznek el soha. Előtte a tanítványok, körülötte a sokaság. Tanítványaihoz beszél, de a tanítványokon keresztül beszél a sokasághoz is. Tanítványai lelkébe akarja beletenni Istennek országát, az ő szívüket akarja teleönteni mennyei kincsekkel; de mindezt a sok jót felkinálja a sokaságnak is. Elsősorban a tanítványoknak, mert reájuk vár elsősorban a nagy hivatás: Isten országának terjesztése. Óh, hogy tudnának a tanítványok erre a feladatra vállalkozni, amikor maguk is oly határozatlanok, bizonytalan lépésűek, amikor tekintetük még vissza-visszafordul a világ felé s lelkük el-elcsüng a földi javakon?! És a sokaság szíve, hogyan bírná meg a drága terhet, amikor azt a világ szolgai szeretete tölti be?!...

Ezért az ő megalkuvást nem ismerő, határozott követelménye: Adjátok el, amitek van s adjatok alamizsnát! Nincs itt más lehetőség: el a világtól, ide én hozzám!

A maga helyén és idején mindenkor alkalmazta s ma is alkalmazza Krisztus ezt a követelő parancsot.

A világi javakon csüngő gazdag ifjúhoz ez az utolsó szava: Add el vagyonodat és oszd ki a szegényeknek; és kincsed lesz mennyben; és jer és kövess engem. (Luk. 19, 21.) A test és vér kötelékeit mindennél magasabbra értékelő családtagokra célozva kijelenti: Ha valaki én hozzám jő és meg nem gyűlöli atyját és anyját, feleségét és gyermekeit, fitestvéreit és nőtestvéreit, sőt még a maga lelkét is, nem lehet az én tanítványom (Luk. 14, 26.).

Krisztus Isten országa építésénél nem tehet és nem is tesz engedményeket. Az ő követője csak az lehet, aki az ő kedvéért le tud mondani a világ javairól, ha még oly kedvesek is számára s szívének egész szeretetével ragaszkodik öhozzá.

Akinek nincsen ereje ehhez, aki inkább hajol a világ útjára, hogysen őutána indulna el, az a világ szolgája marad s számolnia kell nékie világi szolgálata szomorú következményeivel. Mert ezek valóban szomorúak, akárcsak a szolgálat, amelyből erednek.

Az az izgalom, amellyel az emberek a világi kincseket hajszoják, az a sok-sok bűn, ami itt szerepet követel magának, az önzés, amely csak a maga hasznát keresi, a szűkkeblűség, amely irgalmat csak önmaga iránt érez, a fősvénység, amely vézna kezével rakásra gyűjti a kincseket, halomba szedi a bankókat s azt a világot, amit ezzel alkot, nemcsak másoktól, hanem magától is elzárja, az aggodalom és rettegetés, amely a gyűjtött kincsek sorsát kíséri: ki tudja, nem esik-e kár bennük, nem éri-e őket pusztulás: mindez sötét nyomokat rak a lelkek mélyére, amik kivetítik komor képüket az arcokon, úgy hogy komorrá, sötétté válik a tekintet is.

A világi kincseket keresők szabadnak látszó rabok, akik önkezükkel építik börtönüket, melynek fala egyre magasabb, kilátó ablaka egyre szűkebb lesz, mert a kincsszomj, a kincsvágy pihenést nem tűr s lázas munkája a nappal égi fényt teszi egyre gyéribbé.

E világtól nem is várhatsz semmi jót, semmi biztosat. Múló az s múltó annak minden kincse is. Amit ma még sajátodnak mondhatsz, lehet, hogy holnap már nem lesz a tied. Csak a romja, csak a pora talán, sőt akárhányszor csak a hült helye. Hiába őrzöd, óvod, hiába tartod zár alatt, nemcsak a természet hatalma semmisítheti meg, hozzáférhet a tolvaj keze, megemészthetik a molyok is.

A világ javaira épített boldogság, tenger szeszélyeinek kített rozszant csónakon jár.

De tegyük fel, hogy a világ útjain járva, éveid úgy folynak, hogy a szerencse csillogása ragyog feletted s e csillogás

alatt úgy érzed, hogy semmid se hiányzik, hogy boldog vagy: hidd el, ez a csillogás egyszer örök éjbe vész. Ha előbb nem, a cél előtt, a sírpart közelében, vagy ha itt sem, minden bizonytalanság halálod után az örök bíró előtt reáeszmélsz arra, hogy hiábavaló volt minden küzködésed, minden kincskeresésed; ott reáeszmélsz arra, hogy mindent elvesztettél, mert elvesztetted örök üdvösségedet.

2. Mennyire más az élete, sorsa, jövődjé annak, aki Krisztushoz megy s Istenországában keresi boldogságát. Aki már eljutott addig, hogy tud alamizsnát adni a szegénynek, az már ott áll Isten országa küszöbén (Luk. 19, 21.). Hogy belép-hessen abba s bennmaradhasson, meg kell fognia Krisztusnak feléje nyúló kezét s követnie őt.

Ő sem kér tőled többet, de kevesebbet sem, mint a világ. Szívedet kéri tőled s szívedben a te teljes szeretetedet.

Elvész ez az áldozat, ha annak akarod nevezni, annak a nagy áldozatnak fényében, melyet ő hozott érted azért, hogy Megváltód legyen s te az ő megváltottja lehess s megváltói áldozatának mérhetetlen kincseivel gazdaggá tegye szegény életedet.

Te szeretetteddel csak saját javadat szolgálod: mert ő ezért a szeretetért drága jutalmat ad néked. Te a világtól fordulsz el, ő Isten országának gazdagságát fordítja feléd. Te bűneidről mondasz le, ő magához emeli kifosztott lelkedet. Te múltó javak üres fényét hagyod el, ő maradandó kincsek sugárözönét borítja reád. Te azt a nyugalmat adod oda, amit e világ adott, ő a maga békességét adja tenéked. Te törődelmes bűnbánatot, hitet ajánlasz fel néki, ő néked ajándékozza Isten végtelen kegyelmét s e kegyelemben néked ad mindent, mindent...

Új világ tárul fel előtted, amelynek láthatára tiszta s túl ér a csillagokon is. Ennek az új világnak csodás fényében új szint ölt előtted a földi lét. Megnyílik igaz hivatáspályád. Meglátod élted végső célját ott fenn az egekben; tudod, hogy az út, mely odavezet, a földi pálya. Lesz szereteted az emberek iránt, akikben testvéreidet ismered fel. Tudsz sértést feledni, megbocsátani. Az örökkévalóság fénye alatt vizsgálod a világi javakat s nem kincseket, hanem mennyei javak szolgálatában álló drága eszközöket, istenajándékokat látsz azokban. Kincseidet, a földieket is, nem a világot tömjénező önzés, szűkkeblűség, fősვნყség elavuló vasládájába zárod, hanem a samaritánusi szeretet és könyörületesség szarujába helyezed, abba az erszénybe, amely nem avul el soha, mert anyaga a hitnek és szeretetnek anyagából készült.

De nem szabad megállnod a fél úton. Vigyáznod kell drága kincseidre, mert, míg a földön jársz, könnyen elveszítheted azokat. A világ csábít, az emberek gonoszok, de leggonoszabb a sátán, akinek nagy a hatalma is. Az éjszaka sötétjében felvonuló ellenséget — ha elalszol — nem veszed észre. Légy

azért ébren! Imádkozzál! Övezd fel derekadat a hitnek mellvasásával s tartsd magasra az evangéliom fáklyáját, hogy ne érjen váratlanul s ne okozhassa károdat semmi támadás!

A világi javak megvédésére mennyi mindent megteszünk, mennyi áldozatot meghozunk, örködünk; ha fenyeget a veszély, éjszakákon át virrasztunk. Ezekért a drága értékekért, igaz kincseidért pedig nem akarsz, nem tudsz áldozatot hozni?!

Óh, tartsd meg, ami nálad van, hogy senki el ne vegye a te koronádat! (Jel. 3, 11.)

Akkor egyre szépül előtted Isten országa, amelyben élsz s az öledbe hulló drága kincsek halma egyre nő. Krisztus, a te Urad látogat meg téged újra, meg újra. Leültet és szolgál néked. Drága ajándékokat ad: kegyelmet, bűnbocsánatot, életet, üdvösséget. Óh, nem látod, hogy valóban csak alamiznaadás a te ajándékod, amit földi javaidból másoknak juttatsz azokkal a gazdag ajándékokkal szemben, amiket Krisztus ad tenéked.

Ha ébren örködsz, a nap bármely szakában keressen fel Krisztus, jöjjön reggel, délben, este, készen talál. Ha ébren örködsz, élted bármely idején jöjjön el, jöjjön bár érted el, várod őt; téged pedig várnak mennyei kincseid: a hit, szeretet, remény, a te nemes munkád, amiket gyűjtöttél és a kegyelem, az örök élet, örök üdvösség, amit Isten tett el számodra.

Tehát mennyei kincsekre tedd fel boldogságodat, mert a világi javakon örök üdvödöt játszod el, de a mennyei javakon örök üdvödöt építed fel!

Amikor Elzász-Lotharingia még Németországhoz tartozott, egy kis francia származású, elzászi iskolás fiú, amikor az iskola-látogató tanfelügyelő a földrajzi órán a térkép felé intve felhívta, hogy mutassa meg Franciaországot, önérzetesen a szívére mutatott, mintegy jelezve: Itt van Franciaország!

Ha ma Krisztus megkérdezné tőlünk, akik a keresztyén vallás ölén nőttünk fel, hol van Istennek országa, hányan akadnának közöttünk, akik a szívükre mernének mutatni: Itt van Istennek országa.

Pedig másként nem lehet, mert Krisztus mondja: Isten országa tibennetek van. (Luk. 17, 21.)

És ha másként van, nem jól van, mert ugyancsak Krisztus mondja: Ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is. (Luk. 12, 34.) Amen.

Szabó István
kemenesmagasi-lelkész.

A szőlőművesek.

(Szenthár. u. 15. vas.)

Máté 21, 33—41.

Egy rövid kis történet a felolvasott szentige. Hasonló hozzá ezerszer megtörténhetik a mindennapi életben.

De nemcsak emberek sorsa, hanem egész nemzetsors, emberi nemzedékek egész sorának végzete tükröződik benne abban a percben, amint a Megváltó Jézus Krisztus veszi ajakára s adja tovább a világnak okulásul, tanítás, intés, figyelmeztetés gyanánt.

Jézus lelkének a szemüvegén át döbbenetes látni ebből a kerek, befejezett kis történetből, hogy milyen is a világ és a világban való emberélet. Amit az Isten a teremtés hajnalán olyan szépek, olyan bájosan kedvesnek teremtett. Milyen iszonyat szállta meg! Milyen pokoli, szörnyű hatalom rontotta meg! — Olyan, amivel sem az Isten szolgálai, sem az Isten Fia nem bír. Csak egyedül az Isten maga, ha türelme egészen elfogyatkozik.

Ezt átéreztetni velünk is, — akik ebben a mai világban is hívek szeretnénk maradni a világ másik féltékéjéről származó elhíváshoz, mi az Úr Jézus Evangéliumában közöltetett velünk, — gyűjtött össze ez oltár bennünket. Fejünk lehajlik, szívünk dobbanása halkabban ver, amíg elménk felfigyel a szóra, amit ugyan emberi hangok szólaltatnak meg, de amin át az örök Isten üzenete csendül felénk. . .

A mi Urunk Jézus e példázatban először is egy nép tragikus sorsát rajzolja meg. Azét a népét, amelyre rábizattak az isteni titkok. Az Istennel való összhangban maradásnak, az Ővele való harmonikus együttélésnek a titkai és szent parancsai. Épen úgy, mint egy szőlőskert, — szépen megépített, — adatott át nekik mindez. Hogy örüljenek benne. Éljenek boldogul. Boldogabban, mint a többi népek. Mert hisz ők olyan emberek leszár-mazottai és utódai voltak, akik hívek maradtak az Istenhez akkor is, amikor az egész világ elpártolt tőle és bálványimádásba merült. Hogy az ő unokáik, utódaik is élvezzék az Istennel való barátság áldásait, rájuk bízta a jó Isten az Ő ismeretének szőlőskertjét. Ezek aztán éltek is benne. Csakhogy bizony megfeledekezve arról, akitől kapták ezt a szőlőskertet. Sőt nemcsak megfeledekezve Róla, hanem meg is tagadva — sokszor keményen Őt. Nem esett jól ez a dolog az Istennek. Azért figyelmeztetőül elküldötte hozzájuk az ő profétáit, küldötteit, hogy figyelmeztetésék, emlékeztessék kötelességükre, hogy az Istennek is tartoznak valamivel! Nemhogy megköszönték volna ezt a sok jóindulatu figyelmeztetést, hanem kegyetlenül bántak azokkal az emberekkel, akik fel merték emelni szavukat az Isten mellett. Meg is ölték, meg is kövezték azokat. Szörnyű bosszút is állhatott volna ezért az Isten. Nem tette. Hanem — lám milyen Ő — az egy-szülött Fiát küldte hozzájuk, hogy ennek a szavára térjenek észre. — Hiába volt ez is. Megölték ezt is. Kegyetlenül. Kimélet

nélkül... Mi maradt hátra az Isten számára? Mit tehet ő kiválasztott népével? Csak azt, amit válaszul adtak Jézusnak e példázat hallgatói. Irgalom nélkül elveszteni a népet — és a szőlőskertet, az ő titkainak ismeretét másokra bízni rá. Ami be is következett a hazátlanná vált és az egész világon elszaporodott zsidó nép történelmében.

Intő példaképen azoknak a népeknek a számára, akik a zsidó nép helyére kerültek az Isten szőlőskertjében. Ezek közé a népek közé belekerült a mi magyar népünk is. Amelynek az Isten ezen a tájon is adott egy szép szőlőskertet, itt a Kárpátok medencéjében. Élt benne boldogul a mi népünk ezer esztendőn át. Szenvedések, bajok, nagy próbák között is, de ura volt az egésznek. Ám a történelem minden figyelmeztetése ellenére sem tudott élni hazájában úgy, hogy abban az Isten is igazán helyet talált volna. Még a reformáció, meg egyéb prófétaküldetések sem voltak elegendők ahhoz, hogy ennek a népnek az Istennel való zavartalan összhangját biztosítsák és állandósítsák. S a messze napkeletről magunkkal hozott nemzeti erények is el-elhomályosultak s az Isten Fia tiszta evangéliumának a megbecsülése is vétek számba ment ezeken a tájakon sokáig és így be is következett a szomorú vég. Amelynek keserves igájában sínylődnek népünk fiai túl a rabhatárokon épenúgy, mint innen azokon. — S úgy sírhatjuk naponta a nálunk még szomorúbb sorsra jutottakkal együtt az Irás szavát: rettenetes dolog az élő Istennek kezébe esni...

Az Isten azonban, kit Jézus Krisztus ismertetett meg a világgal és benne mivelünk is: Irgalmas Isten. Látjuk és tapasztaljuk mi magunk is. Hiszen a végítélettel egyre késik és várja ettől a világtól és benne mi magunktól is, hogy: talán megbecsüljük az Ő tulajdon Fiát. Ezért enged még élnünk a nagy és még nagyobb gonoszságba merült világban is és ebben a hazában is. Ha még annyira meg is sokasodott itt lent a Bűn, és ha még oly száműzötté vált is az erény, az emberjóság, nem szűnik meg gondoskodni arról, hogy az Ő szent Fiának Evangéliuma még se merüljön teljesen feledésbe. Küldözgeti az ő prófétáit. Az ő Lelkével eltelítődött embereket. A Jó embereket. A nemesebb érzésűeket. A tisztább szívűeket. Az Igazakat. A hívő emberszíveket. Egyiket munkászubonyban. A másikat selyemruhában. A harmadikat műhelyből. A negyediket íróasztal mellől, katedrákról, a tudományok műhelyéből... A szószékekre. Az ő Evangéliumának hirdetésére. Szóval is, meg tettekkkel is. — Ezek között érzed-e magad, Testvér? Avagy nem gondolod, hogy úgy a magad, mint hazád, de még az egész világ sorsának a megtordulását és jobbraválását is elősegítenéd, ha Te magad is ezek gárdájába lépnél be és ezek közé állnál? Akikre rábizza az Isten manapság az Ő titkainak, a Véle való békesség, szent, áldott belső lelkibékesség titkainak a szőlőskertjét. Hogy ne legyen az ember és a világ élete az Isten nélkül való, hanem a mi gyarló véges erőink megsokasodjanak az Ő áldásainak

a végtelen gazdagságával. Amikkel minden bűn meg- és legyőzhető. S amaz őskigyónak, a rosszra csábítónak minden méregfoga kitördelhető. Hogy elég legyen a nyomorúságból, a testből is, meg a lelkiből is. A gazdaságiból is, az erkölcsiből is. Élven az Istennel és az Istennek a jelenvaló világban!

A régi világban el sem tudták képzelni az életet az úgynevezett tized nélkül. A dézsma, a decima úgy hozzátartozott az élethez, hogy akárhányszor csak egy pohár vizet sem fogyasztottak el anélkül, hogy abból az isteneknek, avagy az Istennek is ne juttattak volna. — Manapság már csak emlegetjük ezt. — Mert manapság már *így* alig tudnók csak elképzelni is a mai életet. Pedig az Isten ma is az, aki régen volt. Igényeiről és jogairól ezzel a világgal, ezzel a modernnek nevezett világgal szemben sem mondott le. S ha anyagiakban se a mi egyházunk, se mások nem adóznak Neki eleget, de ne feledjük, hogy úgy e téren, mint a lelkiekben ma is meg *kell* adnunk Néki, az Istennek is, ami az Istené. Ha nem akarjuk még jobban elmélyíteni a példázatbeli és ma élő szőlőművesek sorsának tradédiáját.

Dr. Csengődy Lajos
salgótarjáni lelkész.

A szeretet munkája.

(Szenthár. u. 16. vas.)

Márc 9, 36—40.

Szeptember a gyermekek hónapja. Minden gond és figyelem felénk fordul. Megnyitlak az iskolák kapui és ezzel újból megkezdődött az az örökszép munka, amellyel a felnőttek, nevelők és szülők a gyermekek és ifjak lelkét fejleszteni, tökéletesíteni igyekeznek. Megható ez a kezdés és felemelő látvány ebben az édes-bús őszi hónapban a gyermekcsereg felvonulása Istenházába és a tudomány csarnokaiba. Érti az ember, hogy itt valami különösen szép munka kezdődik: az ártatlan, üde, tiszta gyermeki lelkek és szívek elindítása a fejlődés, a kibontakozás és kiteljesedés útján. Aki ilyenkor belenéz a ragyogó, várakozással teljes szemekbe, az sejtelmesen érzi egy magasabbrendű világ rezgését, jótékony fuvalmát. A lángoló arcu gyermekek szeméből felénk sugárzik az a világ, amely után az emberi szív tudva vagy tudatlanul, de szüntelen vágyódik és törekszik: az örökkévalóságnak harmonikus, mindent kiegyenlítő napsugaras világa.

Szülők és nevelők tudják legjobban, hogy a gyermek tekintete a mennyország egy darabját tükrözi vissza, akár mosolygásával, akár könnyein keresztül. Az ártatlanság, a szeretet, a bizodalom és hűséges ragaszkodás azok a csodás sugarak, amelyek lelkükből kiáradnak és a felnőttek lelkét az Ég felé fordítják varázslatos erővel.

Innen van, hogy a gyermekek világa mindig az a terület volt, amely felé a legnagyobb érdeklődéssel és a legszentebb érzelmekkel fordult az emberek figyelme. Különösen az emberiség nagyjai látták mindenkor, hogy a gyermekek világa az a legfinomabb és legérzékenyebb közeg, amelyen Isten országának fénye a legszebben átszillan. Azért mondotta Jézus: „Engedjétek hozzám jönni e kis gyermekeket, mert ilyeneké a mennyeknek országa.“ Mk. 10, 14.

Mai szentleckénkben is a gyermekekről szól Üdvözítőnk. És pedig azért, hogy a gyermekek szeretetén keresztül megtanítson bennünket az igaz keresztyén, Istennek tetsző életre. Az a mélységes igazság árad ki a mai evangéliumi szakaszból, hogy aki a gyermekeket szereti, azok közül csak eggyel is jót tesz, annak a szívében már ott él Krisztus és Krisztus által Isten ereje működik lelkében. Végeredményében pedig a segítő, szolgáló szeretetet jelöli meg Jézus, mint az Isten országába való jutás leghathatósabb tényezőjét.

1. Jézus tanítványaival van együtt. Fontos, nagyhorderejű dolgokról, mélységes igazságokról beszélget velük. Hiszen éppen azért választotta ki őket, hogy szűkebb körben, bizalmas módon, közvetlenül megértesse velük azokat az örökigazságokat, amelyek gyakorlásával építhetik majd követői Isten országát. A tanítványok az elsőbbségért versengenek. Ki lesz nagyobb, többetérő abban az országban, amelyet a Mester alapít? Jézus szeliden, jóságos arccal tekint tanítványaira, akik még mindig a földi országok képzeteivel küzködnek. Majd megadja a megdöbbenő választ, amely szerint Isten országában az lesz a legnagyobb, aki a legtöbbet szolgál.

És hogy illusztrálja is Jézus ezt a szokatlanul hangzó igazságot, egy gyermeket vesz maga elé és azt mondja tanítványainak, hogy aki azzal jót tesz, befogadja őt, az Üdvözítőt és Azt, aki elküldötte őt, a mennyei Atyát. Másszóval, az, aki csak egy gyermekkel is jót tesz, gyámolítja és megértéssel vezeti az élet kezdő útján, már Jézus követője és Isten országának polgára.

Hogyan? kérdezhetné valaki. Hiszen ezt könnyű megtenni, csak egy kis jóakarát és bizonyos fokú anyagi javak birtoklása szükséges. Nehezebb, súlyosabb feltételek teljesítésétől szokták függővé tenni Krisztus követését és az üdvözülést.

Kétségtelen, Krisztus követőinek sokféle erényt kell gyakorolniok, hogy igaz gyermekei lehessenek Istennek és méltó polgárai az Ő országának. Fel kell vértézve lenniök a hitnek paizsával, az igazság mellvasásával és a tisztaság páncéljával. Különben e ruházat nélkül nem foglalhatnak helyet az üdvösség királyi lakomáján. De — és ezt az igazságot fejezi ki mai szentleckénk — mindeneknél fontosabb az az erény, amelynek a reze: a szeretet. Az a szeretet, amely megváltotta a világot és amelyről Pál apostol is azt mondotta: legnagyobb dolog a szeretet.

A szeretetről sokan és sokféleképpen írtak már. Bár nagyon gyakran tévesen és egyoldaluan. Ezért sokan nem is tudják megérteni és gyakorolni a szeretetet, sőt egyesek a lehetetlenségek birodalmába utalják. Legigazabban és legfenségesebb módon a nagy apostol határozta meg a szeretetet nevezetes himnuszában. Az igaz szeretet szolgál, segít, épít, hisz, remél és elvezet Jézushoz és Istenhez. „Aki egyet befogad az ilyen gyermekek közül, az én nevemben, engem fogad be és... Azt, aki engem elbocsátott.“

2. A keresztyénséget újabban sokszor éri az a vád, hogy az élettel nincs kapcsolata, az emberi életre nem tud igazán formálólágn hatni, mert a merev, elvont dogmák rendszerébe zárkózik. Ezt a vádat ilyen formában nem fogadhatjuk el. Mindenki tapasztalhatta saját életében, hogy az igazságok általában, de különösen a hitigazságok mennyire befolyásolják az ember gondolkozását, érzésvilágát és cselekvési irányát. A keresztyénség igenis új irányt mutatott az emberi haladásnak, új formát adott a társadalmi, állami és kulturális életnek. Ezt a történeti igazságot senki kétségbe nem vonhatja.

De másrésztől tagadhatatlan az a körülmény, hogy a keresztyénség az utolsó időkben szem elől tévesztette azokat a kötelességeket, amelyek lényéből önként következnek. Valóban, mintha túlságosan csakis az Égre irányították volna tekintetüket a keresztyén egyházak és hívek, ellenben a földi bajokat és teendőket nem vették pontosan észre és így nem cselekedtek határozottan és irányító módon a földi dolgokban s viszonylatokban.

Ma azonban már ismeretes az egész egyetemes egyházban az új program, helyesebben az új munkaterv: a keresztyén igazságokat következetesen érvényesíteni kell az emberi élet minden vonalán, az örökélet nyugvó igazságait ható, építő erőkké kell átformálni emberi életünkben.

Ez azt jelenti, hogy Isten országát e földön is meg kell valósítani teljességgel. Isten országa pedig csak úgy terjed és valósul meg életünkben, ha legfőbb törvényét teljesítjük, gyakoroljuk: a szeretet törvényét.

Ma a lehető legnehezebb időket éljük. Válságban van minden: állam, nemzet, társadalom, család és egyén egyaránt. Az élet alapjában rendült meg. Ennek a rettenetes válságnak közvetlen okai kétségtelenül gazdasági és pénzügyi természetűek. Konferenciákon, miniszteri megbeszéléseken ezeket az okokat akarják megszüntetni. Pedig mélyebben kell keresnünk az igazi okokat, amelyeket ha megszüntetnének, könnyebben és hamarabb megszűnnék az egész emberi társadalmat gyötrő anyagi és szellemi válság. A szeretetlenség, a gyűlölködés és a bizalmatlanság gonosz szellemei hajtják egymás ellen az embereket és nemzeteket, ezek az ördögök borítják fel a békességet és gyötrik az amúgy is szenvedő milliók lelkét. Ezeket a gonosz szellemeket kell kiűznünk életünkéből, ha békét, biztonságot és további

haladást akarunk. És aki ezt megteszi, az Jézus mellett áll és Isten ügyét szolgálja akaratlanul is. Mert aki nincs Jézus ellen, mellette van!

Az amerikai Egyesült Államokra úgy szoktunk tekinteni, mint — emberileg nézve a dolgot — a legtökéletesebb szociális berendezésű államra. Ennek egyszerű magyarázata az, hogy ott gyakorlati keresztyénséget élnek az emberek, legalább is igyekeznek élni. Az ottani hívő a cselekvés előtt rendszerint megkérdezi önmagától: Mit tenne Jézus az én helyemben? A világkrízisben ebből a világból jött az első segítség, az első jótett!

Tegyetek jót ti is mindennel, minden alkalommal! Tanuljatok meg a szeretettől hajtvva szolgálni embertársaitoknak, áldozatos munkát végezni a nagy emberi közösség érdekében! Ma mindenki csak uralkodni akar és elsőnek befutni a földi célok-nál: a címeknél, a rangoknál és előkelő állásoknál. Ezért annyi baj, átok és tragédia életünkben!

Csak ha az irigység, kapzsiság és durva gőg ördögeit kiűzzük a lelkekből és helyükbe az alázatos, munkás, szolgáló, jóttevő szeretetet ültetjük, csak akkor remélhetjük a föltámadást ebből a vigasztalan aléltságból. Mert valamint az emberiséget a kárhozattól és örökhaláltól az örök szeretet váltotta meg, úgy a földi életet a végromlástól a szolgáló, Jézushoz és Istenhez vezérlő szeretet válthatja meg! Ámen!

Korim Kálmán
szarvasi vallástanár.

Fogyatkozás a kegyességben.

(Szenthár. u. 17. vas.)

Máté 6, 1—6. v.

Mikor a mai szentlecke felett elmélkedni kezdtem, szokás szerint elolvastam a mi szakaszunkat megelőző szakaszt is, hogy az összefüggésből a jelen szakasz értelme annál világosabb és kétségtelenebb legyen számunkra. Így lettem figyelmes arra, hogy közvetlenül e felolvasott igék előtt ez áll: „Legyetek azért ti tökéletesek, miként a ti mennyei atyátok tökéletes.”

Ebből a felhívásból megérthették a tanítványok is, de megérthetjük mi is, hogy a tökéletességet még nem értük el, hanem még fejlődnünk kell ebben az irányban; hiszen nem kisebb cél áll előttünk, mint a mennyei Atyához való hasonlóvá levés.

Mivel itt életfejlődésről van szó, gondoljunk valamire, ami eleven és fejlődőben van, pl. egy fiatal gyümölcsfára. A kertész nagy gonddal elültette és örömmel látta a tavasz folyamán, hogy a fácska megeredt. Nehogy ferde növéssé legyen, karót vert melléje és ahhoz kötötte a könnyen hajlítható fát. Mindezek után is állandó éber figyelemmel kíséri a fiatal fát és egyszer csak azt látja, hogy az ő fácskája nem tudott ugyan elgörbülni, nem

is száradt el, ellenben itt is, ott is vadhajtások nőttek rajta, amelyek kétségessé teszik, hogy abból valaha is tökéletes fa legyen. Kertészünk fogja a kést, vagy a kertész-ollót és habozás nélkül lenyesi a vadhajtásokat.

Igy tesz Jézus is velünk. Nem elég, hogy megváltott bennünket az élet számára; hogy az Istennel való állandó beszélgetésre és a parancsai iránti engedelmességre: isten- és ember-szeretetre kötelezi azt, aki a mennyei Atyához hasonló, aki a mennyei Atya gyermeke akar lenni, hanem a mindezek után jelentkező kinövéseket és tökéletlenségeket szerető gonddal nyesegeti, hogy valóban nap-nap után mindjobban *hasonlók* is legyünk a mennyei Atyához. — És már most azon fordul meg minden, hogy mi alávetjük-e magunkat az ő nyesegetésének, vagy sem. A fát megkérdezés nélkül neveli a kertész úgy, ahogy ő jönnek látja, de az emberi lelket nem kényszeríti az Isten arra, hogy magát Jézusnak alávesse, mert az emberi léleknek nemesi levele van: az isteni származás. De úgy vélem, hogy mi, akik most itt együtt vagyunk, mindnyájan óhajtjuk, hogy Jézus neveljen bennünket. Azért, ha a tökéletesség felé akarunk haladni, vessük fel mai szentleckénk alapján önmagunkat illetően is a biblikus kérdést:

MI FOGYATKOZÁS VAN MÉG BENNEM?

Jézus a mai szentleckében két nagy fogyatkozásra irányítja a figyelmünket és a mi kérdésünkre: Uram, mi fogyatkozás van még bennem — két másik kérdéssel válaszol:

1. *Milyen a te alamizsnád és*
2. *milyen a te imádságod?*

Próbáljunk erről magunknak számot adni, akkor meglátjuk, hogy mi fogyatkozás van még bennünk.

1. Az első kérdés: *Milyen a te alamizsnád?*

A régi időben nem volt még egy nép, amely annyira törődött volna a szegényekkel, mint a zsidóság. Minden harmadik évben jövedelmüknek a tizedrészét a szegények javára fordították. Nagyobb helyeken naponta járták végig a várost az alamiznaszedők; minden imaházban volt szegényláda, amelybe hasonlíthatatlanul bővebben hullott az adomány, mint a mi szegényperselyeinkbe, a vagyonosabb emberek pedig ezen felül szoktak egy-egy kihirdetett napon alamizsnát adni minden szegénynek, aki csak megjelent. Ezekről szól Jézus, amikor azt mondja: „Azért mikor alamizsnát...” (2. vers).

Nem szomorú dolog-e, hogy az ember még a jóltevést is látszatra cselekszi, hogy a jót is akkor teszi szívesebben, ha mások is látják? Hiszen ha valakit a szíve arra indít, hogy jót cselekedjen, azt véghez tudja vinni anélkül is, hogy arról országvilág tudomást szerezzen! Ha pedig valaki úgy cselekszik jót, hogy azt minden áron meg kell tudnia a többi embereknek, akkor az nem a szegények, hanem a többi embertársak és önmaga kedvéért cselekedte a jót, nem felebaráti szeretetből, hanem önszeretetből, dicsérethajhászásból adott alamizsnát.

Kedves Testvér! Milyen a te alamizsnád? Van-e egyáltalán alamizsnád? Úgy vélem, nincsen a földön olyan szegény ember, aki ne tudna még nálánál is szegényebbet találni, akinek alamizsnát adhat. Te szegény sorsu testvérem, aki a legszegényebbek közé számítod magad, van-e alamizsnád és ha igen, milyen a te alamizsnád? Te módosabb testvérem, szoktál-e adni és ha igen, miért szoktál adni? Tán azért, hogy mások meg ne szóljanak? Hogy a kéregető ember hamarabb békét hagyjon? Vagy tán hogy a többi emberek figyelmét magadra vonjad?

Nem szereti az igazán az embertársát, aki csak úgy tud adni, hogy abból valamiképpen önmagának is haszna legyen! Aki a tökéletesség útján előbbre akar jutni, az vegye észre, hogy Jézus a mi jócselekedeteinket is meg akarja tisztítani minden képmutatástól és önzéstől. Azt akarja, hogy az *alamizsna* maradjon az, amit a neve kifejez: (Eleemosyné = könyörület, a könyörület megbizonyítása) *könyörületes cselekedet* és semmi más. Mihelyt más célból történik az alamizsna, már nem az, aminek látszik, már képmutatás, hazugság, amely félrevezetheti ugyan az embereket, sőt önmagunkat is, de nem tévesztheti meg az Istent.

Vigyázzunk azért, amikor jót cselekszünk! Vigyázzunk ne csak arra, hogy az kérkedéssé, dicséret-hajhászássá ne váljék, hanem vigyázzunk arra is, hogy a mi titkon adott alamizsnánk a saját magunkkal való megelégedést se dagassza nagyra, hogy valamiképen azt ne gondoljuk magunkban: Most aztán már egészen tökéletesek vagyunk, senki se tud a mi alamizsnánkról, csak a jó Isten és én! Jézus óva int ettől a lelki gögőtől, amikor azt mondja: „Ne tudja a te balkezed, hogy mit cselekszik a jobb.“ *Ne tartogassuk számon* jótetteinket, Isten úgy is számon tartja őket, hanem inkább cselekedjünk jót minél gyakrabban, mindig, amikor csak alkalmunk van rá, de úgy, hogy abban nap-nap után kevesebb legyen a fogyatkozás!

2. És milyen a te imádságod? Ez a második kérdés, amellyel tisztába kell jönnünk, ha a tökéletességben előbbre akarunk jutni.

Jézustól azt tanulhatjuk, hogy az *imádság a vallásos léleknek Istennel való meghitt, bizalmas beszélgetése*. Ha ez így áll, akkor az imádság kettőre tartozik csupán: Istenre és arra az emberre, aki éppen imádkozik. De nem tartozik semmiféle harmadik vagy negyedik személyre.

A vallásos emberek minden időben imádkoztak. Külön is sokat imádkoztak a zsidók, nevezetesen a farizeusok, de igen sokszor úgy, hogy az imádságuk nem maradt bizalmas beszélgetés az Istennel, hanem *mutogatássá* vált, mint ahogyan a színpadon is azért cselekszenek az emberek valamit, hogy azt mutassák másoknak és nem azért, mintha ezt minden körülmények között így cselekednék. Nem azért imádkoztak tehát, mintha Istennel akartak volna társalkodni, hanem azért, mert az embereknek be akarták bizonyítani, hogy milyen vallásos, kegyes emberek ők.

Milyen különös is az emberek magatartása! Ha az egyik ember a másikkal komoly dologban zavartalanul akar beszélni, azt mondja neki: Gyere egy kissé félre, *ahol egyedül lehetünk*, valamit akarok mondani. De ha Istennel akar társalkodni, akkor nemhogy visszavonulna, hanem az utcakereszteződésnél áll meg, a templomban nemhogy leborulna, hanem feltűnő módon feláll imádkozni és mind-eközben nem veszi észre, hogy imádkozását csak a látszat után ítélő emberek tartják annak, azonban már a *kissé* gondolkodó emberek is észreveszik ezen imádkozásban a mutogatást, a tüntetést. A komoly vallásos embert az ilyesmi láttán valami olyan lelki rosszullét-féle fogja el. És vajjon mit szól mindehhez az Isten, a szívek és vesék vizsgálója?

Testvérem! Milyen a te imádságod? Gondoltál-e már arra, hogy érdemes e kérdés felett eltűnődni, mert hiszen e téren is a tökéletesség felé kell haladnunk és fejlődünk! Gondoskodtál-e eddig arról, hogy valahányszor imádkozol, akkor ez a cselekedeted, ez a beszélgetésed egyedül Istenre és reád tartozzék, de senki másra?! Megpróbáltad-e már azt, amit Jézus mond: „Menj be a te belső szobádba és ajtódat bezárva imádkozzál”? Lelkeden *kívül* hagysz mindent: hiúságot, tetszeni-akarást, számítást, lelki büszkélkedést, amikor imádkozol, úgyhogy tényleg nincs jelen számodra más, csak a te mennyei Atyád és te, aki vele négy szemkört beszélgetsz? — És itt hadd kérdezzek még egyet! Amikor itt, az Isten felszentelt hajlékában imádkozol, milyen *akkor* a te imádságod? Mert ne feledd, hogy nemcsak azok csufolják meg az istentiszteletet, akik a prédikációt végighallgatják, de az imádságban nem vesznek részt, mert vagy megszöknek előle, vagy mással vannak lélekben elfoglalva, hanem azok is, akik a templomi közös ima alatt nem úgy beszélnek Istennel, mintegy lelküknek *titkos szobájából*, hanem úgy, mint akik *másoknak szemei előtt* vannak! Vonuljunk vissza itt is a lelkünk lezárt ajtai mögé, hogy itt a templomban is ketten legyünk imádságunk alatt Istennel négy szemkört, mert ezek a többi testvérek szintén Isten előtt vannak most lélekben és nem itt e földön! Vagyis legyen a mi imádságunk is olyan, mint az alamizsnánk: Ne *önmagunkkal* legyünk abban elfoglalva, hanem *Istennel*; övé legyen minden gondolatunk, érzésünk, egész valónk!

Kedves Testvér! Mit felelsz hát most Jézus két kérdésére: milyen a te alamizsnád és milyen a te imádságod?

Én tudom, hogy csak egy vallomás kelhet igazán mindnyájunk szívéből: „Úram, segélj levetkezni minden képmutatást, amely kegyességünkhöz tapad és vezess te magad minket a tökéletesség felé!” Testvérem! Gondolkodjál ezen és ha belátod, hogy ez a te egyetlen lehetséges feleleted és ha ez a feleleted alázatos kérésé válik a szívedben: akkor megint egy lépéssel előbbre jutottál a tökéletességben, a mennyei Atyához való hasonlatosságban! Amen.

Scherer József
szentgotthárdi lelkész.

A tálentomokról.

(Szenthár. u. 18. vas.)

Máté 25, 14—30.

Hogyha margaréta virággal teleszórt réten haladunk át és szemléljük a virágokat, szabad szemmel az egyedek között semmi különbséget nem fogunk látni. A mikroskopen át vizsgálva azonban csudálkozva fogjuk tapasztalni, hogy az egynemű, egyfajú virágok között nem találunk két teljesen azonosat. Vagy minőségi, vagy mennyiségi elváltozásokat észlelünk majd az egyes egyedek sejtjei között. Mily csudás művész az Isten! Csak emberi szemünk látja úgy, mintha folyton ismételné magát. Pedig fáradhatatlanul leleményes az ujitásokban. Nincs két egyforma hangya, két egyforma galamb, csak gyarló szemünk látja egyformának azt, ami mögött az örök változatosság gazdag sokasága él. Valamennyi teremtmény között azonban a különféleség legjobban az emberben nyilvánul meg. Itt a gyarló szem már a külső formákban is látja a különbséget. Ez a különbség még szembeötlőbbé válik, ha a lelki életet tanulmányozzuk. Az Isten kinek-kinek különös karizmákat adott, amelyek más emberben nincsenek meg oly mértékben. Ezeket a karizmákat kölcsönösen kicserélni és embertársaink javára kamatoztatni a mi legfőbb kötelességünk embertársaink iránt. A bűn elleni harcban, amely ma oly magasan áll, mint soha eddig, csak úgy állhatunk helyt, ha Isten felé ösztönző lelki képességeinket kicseréljük, vagyis egységre törekszünk. Az embereknek ez a lelki egysége jelenti a bűn legyőzését és az Isten világának elhódítását a magunk számára.

A lelki tehetségek kamatoztatásának és kicserélésének fontosságára mutat rá a tálentomokról szóló példázat is. A gazda utra akarván kelni, három szolgájának mindenét odaadta, hogy gazdálkodjanak, sáfárkodjanak vele. Az elsőnek adott öt tálentomot és amikor visszatért és számadást követelt, az öt tálentomot megkétszerezve kapta vissza. Az öt tálentomos szolgában azoknak az embereknek a megtestesítőjét látom, akiket az Isten nagy szellemi adományokkal látott el. Csak értük, magukért tette ezt az Isten? Nem, hanem, hogy nagy adományukat az emberiség javára kamatoztassák. Az ilyen kiválasztottaknak nem adatott meg, hogy maguknak éljenek. Mi lett volna a keresztyénséggel, ha Pál apostol kijelenti: Én belefáradtam a munkába, nekem nem lehet életcélom az emberiség javát szolgálni. Én nem teszem ki többé magam ezer halálveszedelemnek, most már magamnak is élni akarok. Vagy mi lett volna az emberiség kulturájával, ha a nagy művészek egyszerre elhátározták volna, hogy az emberiség lelkét isteni és emberi szépségek megmutatásával nem gyönyörködtetik többé, hogyha Bach szegre akasztotta volna hárfáját, mert nem volt elég nagy az anyagi siker és az elismerés? Mi lett volna, ha nagy tudósok

és feltalálók az Isten világát és annak rejtélyeit nem tárták volna az emberiség elé e gondolatától vezetettve: Én világosan látok, ez elég nekem, maradjon a nagy tömeg továbbra is tudatlanságban. Ezt ők nem teheték, mert a nagy gazdától a legtöbbet, öt tálentomot kaptak és ezért nekik felelniök kellett.

Sajnos, a legutóbb lepergett évtizedek az öt talentomosok bujkálásának esztendei voltak. Mikor hallottunk hithősökről, Pál apostolokról, akik világokkal szálltak volna szembe? Pedig létezniök kell az öt talentomos hithősöknek, mert az Isten minden időkbén gondoskodott vezérférfiakról. Hol vannak tehát? Elrejtőztek, elásták talentomaikat, mert talán úgy látták, hogy az idő nem alkalmas a tanubizonyságtételre. Óh, de nem éppen ezeknek az időknél volna vezércsillagokra szükségük? Az utolsó néhány évtized az öt talentomosok temetője volt. Sehol egy nagy férfi, sehol egy Istenért harcoló kimagasló egyéniség. Nem hiába sóhajtozik tehát az emberiség a régi idők után, nem frázis és nem szentimentalizmus a régi jó idők emlegetése. Mert az emberek csak fizikailag, testileg voltak minden korban egyenlők, az erkölcsi, lelki, szellemi fejlődés és visszafejlődés terén azonban óriási ugrások tapasztalhatók. Ha az Isten a mi szellemi és erkölcsi életünk fejlődését számunkéri tőlünk, mit fogunk felelni? Hogy nem voltak vezéreink, nem voltak útmutatóink? Elfogadja-e ezt tőlünk mentségnek az Isten?

És mit fognak válaszolni azok, akiket az Isten vezérsgéggel bizott meg? Hogy nekik hallgatniok kellett, mivel a kor hangulata ezt így kívánta? Hogy inkább maguknak tartották meg és elásták adományaikat, mert kortársaik ugysem értették volna meg? Már évek óta figyelem a világot és egyetlen nagy krisztusi megmozdulást nem látok. A sötétség fiai, a Sátán csatlósai ragadták magukhoz a vezérkedést. Ez halálos bűne az öt talentomosoknak. Mert ők az Isten kiváloztottai és nekik hallgatniok nem szabad és ha a puszták köveinek beszélnének is. Hogy akarnak egykor az Isten előtt felelni némaságukért? Talán a kövek legyenek kiáltókká? Hogy akarnak megállni egykor az emberiség, a történelem ítélőszéke előtt? Talán a csecsemők hirdessék a tökéletesebb emberiség napjának elközelgését? Mit fog nekik egykor lelkiismeretük mondani? Jól cselekedtél jó és hű szolgám? Meghaltak, vagy legalább is alusznak az öt talentomosok. Ezért nincs, aki a köznapi lelkeket megfogná és a csillagokig emelné.

De hátha az Isten szolgálatában a két talentomosok jobban állták meg a helyüket? Másik szolgájának adott a gazda két tálentomot és amikor számadásra szólította, kétszéresen adta vissza neki az összeget. A két talentomos szolgában az embereknek azt a csoportját látom példázva, akiket az Isten nem látott el rendkívüli szellemi erővel, de azt a kis szellemi tőkét, ami bennük rejlik, vasszorgalmukkal, igyekezetükkel, becsületességükkel nagy szellemi erőkké izmosítják és ezzel az öt talentomosok fölé emelkednek. Kicsiny képességekkel, de nagy

lelkiismeretességgel és élő hittel sokszor nagyobb dolgokat cselekedhetünk, mint világokat átfogó nagy elmével. A két tálentomos az, aki egyszerű, becsületes, puritán polgári életével missziót teljesít. Ott áll a kalapáccsal hajnaltól napestig a műhelyben, mint a munka és kötelességteljesítés bajnoka. Ott áll boltjában a kiszolgálóasztal mögött és értéktelen rongyokat nem ád el rumburgi vászon gyanánt. Ott ül hivatalában és nem várakoztatja meg a feleket csak azért, hogy hivatalos hatalmát mutogassa. Keze mindig gyors a cselekvésre, ha embertársai megsegítéséről van szó. Szíve mindig késedelmes a haragra, ha méltatlanul bánnak vele. Lelke harmoniáját sem politikai, sem társadalmi, sem családi bántások és fájdalmak nem bolygatják meg. Nem vonatkozik el a világ apró örömeitől, de nem is lesz rabjukká egy pillanatra sem. Babérokra nem vágyakozik és nem esik kétségbe, ha neki vezérszerepek nem jutnak. — Ne áltassuk magunkat, nem sokan vannak, akik így élnek, mert az élet sokkal zajosabb, rohanóbb, gyorsabb tempóju, türelmetlenebb, semhogy ez a harmonikus benső, a lelki kincsekkel való ez okos és ügyes gazdálkodás sokaknak lehetett volna osztályrésze. De akik ilyenek voltak, híven sáfárkodtak. Hiábavaló minden lángoló beszéd, csak aki élete példájával jár embertársai előtt, az Istennek tetszésére és az embertársak javára csak az kamatoztatja talentumait. Az utszéli vándorlegény, aki, mivel Isten iránti bizalom van a szívében, vidám dallal köszönti a reggelt, a tanítómester, aki Isten előtti felelőssége egész súlyát érzi, az anya, aki gyermeke bölcsője fölé hajol, példaadásával sokszor többet tehet száz lelkes prédikátornál, ha helyén van a szíve. Ezek azok a hűséges szolgák, akikről dicsérő énekek földi értelemben nem szólnak, de akiknek evangéliumi hűségét számon tartják ott, ahol az emberek cselekedeteit jegyzik.

Végül vannak az egy tálentomosok. Kik ezek? Az előbbi két csoport kiselejteztjei. Tulajdonképen csak kétféle ember van: zseni és tehetség! Mert bármilyen átlagember legyen is valaki, az Istennek célja van vele a teremtésben és bizonyos tehetségekkel ruházta fel, amelyeket embertársai és a maga hasznára fordíthat. A gazda a harmadik szolgának egy tálentomot adott. És amikor számonkérte tőle, a szolga így válaszolt: félvén elmentem és elástam a te tálentomodot, ime megvan, ami a tied. Itt vannak tehát azok az emberek, akik az Istentől nyert lelki karizmáikat nem kamatoztatják. Az Isten így szól hozzájuk: Egy tálentomosok, titeket megbüntetek, mert az én ügyemért való harcban félénkek, gyávák voltatok. Vannak emberek, akikről azt mondhatjuk, hogy nincs joguk az élethez. Nem hogy a heroikus cselekedetektől esnek távol, de még a nap apró követelményeinél sem tudnak helyt állni. Semmit kockáztatni nem mernek. Kockázat nélkül pedig nincsen siker sem az anyagi, sem a szellemi életben. A hitnek nagy hősei a múltban életüket kockáztatták. A jelenben pedig? Ha Istennek en-

gednek inkább mint az embereknek, kockáztatják népszerűségüket és gyakran gúny és megvetés céltábláivá lesznek. Emberi vonatkozásban? Tudósok, művészek egy új, eredeti gondolattal gyakran nagyságukat teszik kockára. Vakmerő ipari és kereskedelmi vállalkozók sokszor egyetlen spekulációba fektetik egész vagyonukat. Gyarló emberi dolog, de mindenképen bátorság. A félnékek, a gyávák sem Isten országában, sem az emberek világában nem fognak sohasem előbbre jutni.

Egytálentomosok a gyöngék és gyámoltalanok is. Csak azokra az anyákra kell gondolnunk, akik majomszeretettükben gyermekeiknek valóságos megrontóivá lesznek. A tanító, aki gyöngé és elnéző, elkényeztetett, rakoncátlan generációt nevel. — Az egytálentomosságnak szomorú hajtása a restség, a lustaság is. Minek is jönnénk lendületbe? Fő a puha, ócska pamlag és a kényelem. Bolond, aki éjjelét, nappalát egytétéve lohol és fárad, amikor ugyis minden egyre megy. Pedig ez a tunyaság, a munkától való irtózás főforrása szokott lenni a bűnöknek. A munka maga még nem nemesít, de nemesít azáltal, hogy lelkünk világát, amely a kisértéseknek, gondoknak és gyötrelmeknek találkozó helye, elvonja minden mástól. Nem éreztetek olykor erkölcsi undort, amikor telve munkával és kötelességekkel egész napokat henyéltetek el? Sokan vannak az egytálentomosok és ezért olyan keserű a számadás órája. Akik bátran vitézkednek az Isten és emberek dolgában, akik a velük született gyöngeséget és gyámoltalanságot az élet küzdelmei között erőre váltják fel, akik az eke szarvát mindig megfogják és hátra nem tekintenek, azok meghódították a multat, azoké a jövő is. Akik azonban azt a tálentomot, amelyet az Istentől nyertek, nem forgatják haszonnal és nem értékesítik, hanem gyáván elássák, azok a külső sötétségbe kerülnek, ahol sirás és fogaknak csikorgatása léssen.

A tálentomokkal sáfarkodnunk kell. Más szóval Istentől reánk ruházott kötelességeinket el kell végeznünk. Elvégeztünk-e eddig mindent, amit az Isten vár tőlünk? Teljesítettük-e kötelességünket az Istennel szemben? A farizeus azt fogja mondani: Természetesen! Én böjtöltem, megkentem olajjal és hamuval fejemet, megadtam a papi tizedet, adakoztam, ahol csak alkalmam nyílt, én nem mulasztottam el a közös áhitat óráit sem, tehát azt hiszem, számadásom rendben van. — A félnék, a gyámoltalan felkiált: Jaj Istenem, semmit nem végeztem. Óh, de mikor olyan tehetetlen vagyok Uram, amikor a Te nagy fenségednek még árnyékát sem tudom elviselni. Amikor nevedet sem tudom az ajkamra venni anélkül, hogy az utolsó ítélet eszembe ne jusson. — Az az ember, aki tálentomait helyesen kamatoztatta, farizeuskodás és remegés nélkül lép az Isten elé. Őszinte, nyílt szemeit reá függeszti és beszél vele, mint a gyermek édes atyjával: Haszontalan szolgáló vagyok ugyan előtted Uram, aki sok mindent elmulasztott, de amit megtettem, jó szándékkal és lelkiismeretem szerint cselekedtem. Nem bírói

értelmedhez, hanem atyai szívedhez fordulok. Itélj meg engem Uram!

Teljesítettük-e kötelességünket embertársainkkal szemben? A képmutató ismét szól: Ott voltam mindenütt, ahol a köz javáért munkálkodtak. Minden jótékonysági gyűlésen megjelentem, nagyszerű javaslataim ott vannak a jegyzőkönyvekben, érde-meimet, kiténtetéseimet, okleveleimet, az ujságok elismerő nyilatkozatait mutathatom. Mit akartok még többet? — A félénk, a gyáva pedig: Ne kérdezzetek tőlem semmit. Hogy válaszolhatnék nektek, amikor az életem olyan nehéz. Magamon sem tudok segíteni, hogy segíthettem volna embertársaimon? — Végül az, akinek tálentomai kamatot hoztak: Igyekeztem megállni azt a helyet, amelyet az Isten kijelölt számomra. Hogy sikerült-e ez nekem, nem az én dolgom elbírálni. Igyekeztem erőimet a nagy emberi közösség szolgálatába állítani. Tudom azonban, hogy sok mindent elmulasztottam. De bízom abban az irgalmasságban, amely a vétket elfedezi.

Végül teljesítettük-e kötelességünket önmagunkkal szemben? A farizeusnak kész a felelete: Én mindent megtettem, tehát a magam részéről megoldottam a kérdést, az emberek fölé emelkedtem. A félénk így szól: Nem tudom, adjatok egy rejtekhelyet, önmagamtól menekülök. A harmadik pedig: Uram halhatatlan lelket adtál, ezt erőm és tehetségem szerint megvédélmeztem testemmel szemben. Ez az igaz ember. — A Mindenható mindnyájunknak tálentomokat adott, kinek többet, kinek kevesebbet. Adjon nekünk erőt ahhoz, hogy az utolsó napon tíz, száz és ezerszeres kamatokat tudjunk felmutatni. Amen.

Szántó Róbert
budapesti lelkész.

„Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.“

(Szenthár. u. 19. vas.)

János ev. 6, 65—69.

„Kemény beszéd ez; ki hallgathatja őt?“ Így szóltak sokan, amikor az Úr Jézus arról beszélt, hogy Ő az életnek kenyere s aki Benne hisz, örök élete van annak. Akik azonban a Messiásban földi kenyéradót, földi királyt vártak, látván, hogy Jézus nem akar az lenni, hanem lelki országot alapít, reményeikben csalódottan „sokan visszavonulának az ő tanítványai közül és nem járnak vala többé ővele“. Ekkor az Úr a tizenkettőhöz ezt a kérdést intézi: „Vajjon ti is el akartok-e menni?“ E kérdésre a tanítványok nevében Simon Péter határozott bizonyágtétellel válaszol: „Uram, kihez mehetnénk? Örök életnek beszéde van tenálad. És mi elhittük és megismertük, hogy te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.“

Milyen fájó érzés töltheti el az Úr Jézusnak a lelkét, amikor észreveszi, hogy hallgatói az érzéki világhoz tapadva, egymás után hagyogatják el Őt. Nem a maga ügye aggasztja, — annak diadala felől bizonyos, — hanem az a tudat szomorítja, hogy a Tőle elpártolt emberek a bűn s halál útján járva, a veszedelembé, kárhozatra jutnak.

Olyan időket élünk, melyekben emberek milliói távolodnak el a Krisztustól, akik lélek szerint ugyan talán soha sem voltak egészen Nála, formailag mégis csak viselték az Ő nevét, élvezték azokat az előnyöket, amelyeket a keresztyén anyaszentegyház nyújt tagjainak; ott lehettek az Ige hallgatói közt s megvolt rá a lehetőség, hogy az Úr Szentlelkének a hatása alá kerüljenek, mígnem gonosz lelkű istentagadók ördögi hálójába kerültek, meggondolatlan könnyelműséggel, balgatagul talán maguk vetették magukat abba, mely mind inkább elvonja őket a Krisztustól, húzza a bűn fertőjébe, testi-lelki romlásba, kárhozatos veszedelembé. Nem von-e el minket is Krisztus Urunktól a rossz társaság, a szennyes gyönyör, vagy talán a megélhetésért folytatott, ünnepet is dolgos nappá tevő, küzdelmes munka, az inség, vagy a dúsgazdagság, a mammonszolgalát, az öröm, vagy a bánat? Oh, mennyi minden elérítheti az embert Ő tőle!

Az Úr látja, tudja a Tőle elszakadt embernek a gyászos sorsát; azért, bár senkit sem kényszerít a Nála maradásra, mégis egyházának minden tagjával szemben felteszi a menteni, életet, üdvöt adni akaró, féltő szeretet kérdését: „Vajjon ti is el akartok-e menni?”

„Uram, kihez mehetnénk?” hangzik kérdés alakjában Péter apostol válasza, melyre következik a határozott bizonyoságtétel: „Örök életnek beszéde van te nálad. És mi elhittük és megismertük, hogy te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.”

„Uram, kihez mehetnénk?” Melyik ember, miféle tan, minő tanrendszer, melyik irány, — akár elméleti, akár gyakorlati, akár az egyeseket felkaroló, akár egész társadalmi osztályokat, nemzeteket, népeket átölelő, — bármily tiszteletreméltó legyen is az, hozza és biztosítja az élet legfontosabb kérdéseinek a helyes teljes megoldását; ki és mi adhatja meg a lélek békéjét, üdvét, örök életét? Egyedül Ő, az élet Fejedelme, akinél örök életnek beszéde, örök életre irányító, segítő, vezető Lélek van, aki maga a testté lett, örökkévaló, isteni Ige, a Krisztus, az élő Istennek Fia. „Nincsen senkiben másban idvesség: mert nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kelene nekünk megtartatnunk.” Ezt hitték el a názáreti Jézusról az apostolok s miután elhitték, mind jobban megismerték Őt. Mennyire megerősödtek e hitükben, mily szent meggyőződéssel, bizonyoságtévő erővel vallhatták ezt, miután látták, hogy isteni Mesterük a halálon is győzelmet aratott! Nincs már hatalom, mely elszakíthatná őket a Krisztustól. Mint az élő Istennek Fiát Istenként imádják Őt. Mint ilyenhez emeli fel tekintetét István, az első vértanú, mikor zápor módjára hull reá elvakult

ellenségei kezéből a kő. Mint Isten Fiáért hal martirhalált a Krisztusért Jakab, Péter, Pál és a többi apostol. Mint Isten Fiában hisznek Benne azok az első keresztyének, akik e hitüktől el nem tántorodtak sem a Nérók, sem a Déciusok, sem a Dioklecianusok, sem mások kegyetlen üldözése alatt. Érette megy a máglya tűzébe Husz János. Mint Isten Fiában hisz a Krisztusban Luther, Kálvin, Zwingli és a többi nagy reformátor. Mint Isten Fiáért állták ki az iszonyú börtön és a gályák hosszas, gyötrelmes szenvedéseit a mi hitvalló magyar evangélikus őseink és mint ilyenért tűrtek, szenvedtek utánuk is oly sok megaláztatást, háborúságot az Úr Jézusért százan és ezeren. Mint Istennek a Fia volt Ő hiveivel mindenkor s mint ilyen van jelen ma is egyházában. Velünk is itt van az Úr Krisztus, a Messiás, Isten Szentlelkének a Felkentje, minden ószövetségi reménység teljesülése, minden vágy és várakozás boldog valórválása, egyedülvaló Próféta, Főpap és Király, aki Isten akaratát, bölcseségének minden titkát tökéletesen ismeri, hirdeti, valósítja: önmagát adja oda egyszersmindenkorra érvényes áldozatul az emberiség bűnéért, de feltámadva, isteni dicsőségben „él és uralkodik mindörökké. Ez bizonyjal igaz.“ Hiszed-e ezt, Testvérem? Ha hiszed, ha elfogadod szíved minden érzelmével, értelmed minden belátásával, akaratod egész odaadásával, akkor de csakis akkor ismerheted meg igazán Őt, személyét, célját, munkáját, munkájának jelentőségét, értékét. Ez a hit és ismeret boldog összhangba olvadva, rányomja a maga bélyegét az egész életre: nemesbíti az ember belső világát, nyugodttá, békességessé teszi a lelket, helyessé az Istenhez, önmagunkhoz s embertársainkhoz való viszonyunkat; megszabja külső életünk irányát, minden tevékenységünk indító okát és célját. A Krisztusban való élet az igazi élet, mert az az Istennel megbékélt, nyugodt lelkiismerettel, felebarátok iránti jóakarattal, szeretetben folytatott, minden változáson és viszontagságon felülemelkedő, boldog élet már itt a földön s az nyúlik át a földi lét határán túl az örökkévalóságba.

Uram, kihez mehetnénk, amikor igazi élet, örökkévalóság után sóvárog a mi lelkünk? Tenálad van az örök élet.

„Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.“ Nem önmagától jutott erre a hitre s ismeretre Simon Péter, sem a többi tanítvány; nem a „test és vér“ jelentette ezt meg nekik, hanem a a mennyei Atya. Senki sem mehet Ő hozzá, hanem ha az Atyától van megadva néki, „ha az Atya vonja azt“. A „test és vér“ nekünk sem jelenti meg soha, hogy a názáreti Jézus az élő Istennek Fia, a mi Üdvözítőnk. Az érzelemnek bármily magas foka, az értelemnek bármily mélyen járó bölcsellete sem tárja fel előttünk Jézus személyének a titkát. Önmagunktól Benne legfeljebb ha erkölcsi példaképünket ismerhetnők fel, de soha sem hitünk Fejedelmét, bűnnek, halálnak, ördögnek hatalmából szabadító Megváltónkat. „Saját erőm, vagy okosságom által nem volnék képes Jézus Krisztusban, az én Úrban hinni, sem Ő

hozzá jutni, — mondja D. Luther Márton, — hanem a Szentlélek hívott engem az evangéliom által.“ Ép azért tárjuk fel szívünket Isten eme kegyelmi eszköze: az evangéliom előtt s buzgón kérjük mennyei Atyánkat: Uram, add, hogy Jézusban szent Fiadat ismerjem s mint hitem Fejedelmét bátor szívvel kövessem; sem életben, sem halálban Tőle el ne szakítson semmi öröm, semmi bánat; mert Ő az én Krisztusom! Ámen.

Gerencsér Zsigmond
nemescsói lelkész.

Békesség.

(Szenthár. u. 20. vas.

Máté 10, 34—36.

Ha megfigyelted a Jézusról szóló és az Ő ajkáról elhangzó szavakat, észrevehetted, hogy a legtöbbször békességet, örömet, boldogságot hirdető szavakat hallottál, vagy olvastál. Születése pillanatában azonnal hangzik az örömhír: megszületett a Megváltó, kinek célja, hogy békesség legyen itt a földön az emberek között és jóakarát. Fellépésekor hangzik ajkán az örömmüzenet: elközelített a mennyek országa a földre, oh térjete meg azért emberek! Majd beszél tovább: bűnösök ne féljete, a ti megszabadítástokra jöttem, azért, hogy közületek senki el ne veszzen, hanem örök életet vegyen. Van-e az ember számára nagyobb boldogság, mint Jézusnak örömet, békességet hirdető szavait hallani? Nincsen. Úgy érzi magát az ember lelke ezek hallatára, mint a gazda szeme a ringó buzatábla láttán, aratás idején: gyönyörködik. Olyan érzések hatnak át bennünket, mint aminőt a virágrajongó érez a tarka, ezerszínű virágos réten. Szinte belekábul az ember a gyönyörúségbe s elring a lelke Jézus tanításain.

Békességet, örömet hirdet és ad Jézus Krisztus egész földi működése alatt és ime a mai szentigében mit hallunk tőle: „Nem gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy békességet bocsássak a földre, nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem hogy fegyvert“.

Vigyázz, testvérem, nehogy egy pillanatra is azt gondold, hogy Jézus itt ellentétbe kerül önmagával. Ne gondold, hogy Jézus mai szavával le akarja rombolni róla alkotott eddigi véleményedet.

Jézus tényleg a békesség fejedelme és azért jött, hogy békességet adjon. Nem üres frázis volt az Ő ajkán az Ő különleges köszöntési módja: békesség nektek, hanem valóság. És mégsincs ellentmondás abban, hogy Ő békességet ront, békességet szüntet, békességet semmisít meg.

Mindenekelőtt szükségét érzem annak, hogy a *békesség* szóval kapcsolatosan, annak lényegét illetőleg, körülnézzünk a

világban, az emberek között és vizsgáljuk, hogy mit értenek az emberek a békesség alatt.

Az emberek békessége a legtöbb esetben testükkel, testi életükkel kapcsolatos. Ma, a mi világunkban tág mezőség tárul fel előttünk, mikor azt nézzük, vizsgáljuk, hogy mit értenek az emberek a békesség alatt. Hiszen korunk a nyugtalanság kora. Panaszkodók, sírók, elégedetlenkedők az emberek. Érdekes megfigyelni az embereket a velük való beszélgetés alkalmával. A legtöbb emberből alig egy-két percnyi beszélgetés után panasz, elégedetlenség szól hozzánk. Egész nyugodtan elnevezhetjük korunkat a nyugtalanság korának! Az okok nagyon különbözők, amelyek az emberekben nyugtalanságot és békétlenséget okoznak, de a legtöbbször testiek.

Az egyik ember életének békességét az biztosítaná, ha ma, a munkanélküliség szomorú, ideg- és életerőt sorvasztó időszakában megfelelő, az ő képzettségének és vágyainak megfelelő munkába állhatna. Oh, mily boldog, nyugodt és békés lenne az én életem, — mondja ez az ember, — ha ilyen és ilyen munkát kaphatnék.

A másiknak egészsége hiányzik. Békességre csak akkor juthatnék, — szól ez, — ha visszanyerhetném egészségemet.

Mások az anyagi gondoktól való szabaduláskor éreznének békességet. Az adósság korának is el lehetne nevezni a mi korunkat, mert hiszen majd mindenkinek anyagi gondjai vannak. Megszámlálhatatlan azoknak az embereknek a száma, akiknek anyagi gondok miatt nincsen békességük.

Ismét mások a boldog családi élet után sóhajtoznak és szinte zokogva szólnak: jó feleségem, vagy férjem, jó gyermekeim, ha lennének, nem hiányozna semmi az én boldogságomból.

És vajjon van-e valaki ezen a világon, aki fel tudná sorolni, hogy egyik-másik embernek nyugtalanságát, békétlenségét mi okozza? Azt azonban könnyű megállapítani mindenkinek, hogy a legtöbb ember békétlensége külső, testi életével kapcsolatos és hogy csak testi életével kapcsolatban keres békességet.

Igy volt ez Izrael életében is. Jézus Krisztusban külső, testi békesség-adót vártak. Csak nagyon kevesen kerestek nála lelki megnyugvást, lelki békességet. Mikor a lelkükkel foglalkozott Jézus, akkor elszállingóztak mellőle, de amikor pl. a kenyérsuda alkalmával testi éhségüket csillapította, akkor messiássá kiáltják és királlyá akarják tenni. Amikor beteg lelküket gyógyította, akkor nem akartak hallani sem róla, de amikor meggyógyította a testi betegeket, feltámasztotta a halottakat, akkor körülveszik és nem akarják maguk közül elengedni. Amikor Jézus világosan meglátta, hogy őbenne csak testi békességadót látnak az emberek s felismerte annak halálos veszedelmét, belátta, hogy másként nem védekezhet az ellen, mint-hogy nyíltan világosan megmondja az embereknek: tévednek, ha azt hiszik, hogy Ő ilyen külső, testi békességet akar adni. Ennek igazán nem lenne semmi célja és értelme.

Kérlek benneteket, testvéreim, hogy senki engem félre ne értsen, amikor ezt mondom. A legkevesbé sem az a céлом, hogy lebecsméreljem, lekicsinyeljem az életnek külső békességét, mintha annak énrám nem lenne semmi hatása, mintha én azzal szemben teljes közönyös lennék. Csak azt akarom én kiemelni, hogy veszedelem az ember számára a testi békesség, ha abban célt lát, melyhez ha elérkezik, nyugodtan leül mellette, mint a munkáját hűségesen bevégzett munkás a munkaeredmény mellé.

Egészen más az a békesség, amelyet Jézus akar adni. Annak a testihez semmi köze, az a léleké. Azt kell megértened neked, azt kell megérteni mindegyikünknek, hogy a lélek békessége messze magasan felette áll a test külső békességének.

Mit értünk lelki békesség alatt? A léleknek nyugalmát, a léleknek Istent megtalálását, a léleknek Istennel élését. Olyan békesség ez, amely ha megvan, azt meg nem szüntetheti semmi ezen a világon. Sem a kenyértelenség, sem a betegség, sem a családi élet bajai, sem semmi más.

E békesség megszerzése azonban csak harcok és küzdelmek árán lehetséges. Ezt jelenti be Jézus a mai igében. Erre vonatkoznak az Ő szavai.

Nézzük ezeket a harcokat.

A lelki békesség megszerzése először is belső, bennünk, emberekben lezajló harcokat eredményez. Ha valakinek szívében, lelkében a Krisztus befogadásra talál, ott azonnal harcok támadnak. Amikor menteni akarja az ember az ő lelkét, a bűn és annak nagyhatalmu fejedelme, a sátán azonnal százszeres erővel támad és igyekszik minden munkát megsemmisíteni. Minden elképzelhető és elképzelhetetlen eszközt felhasznál. Kmondhatatlan küzdelmet kell folytatni ellene.

Azután ott van az emberben az a küzdelem, amelyet bűnösségének felismerésekor vív magában az önvizsgálás óráinak hosszú ideje alatt. Oly nagy sokszor az emberben ez a küzdelem, hogy szinte a kétségbeesés szakadéka elé állítja.

Hidd el, testvérem, hogy e belső harcok nélkül senki sem szerezheti meg az igazi békességet.

De az igazi, lelki békesség megszerzése és birtoklása nemcsak befelé, hanem kifelé is erős, kemény harcot, küzdelmet okoz.

Gondolj csak a keresztyénség első évtizedeire, évszázadaira s gondolkodj el azon, hogy nem igaz-e Jézusnak minden szava, mikor így szól: „Nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak a földre, hanem hogy fegyvert“. Kirepült a kard a hüvelyéből és minden kinzó és pusztító eszközt akcióba léptettek a keresztyénség, az igazi lelki békesség birtokosai, tulajdonosaival szemben. Elképzelni sem tudom, hogy mi lett volna a keresztyénséggel, ha Jézus nyíltan, egyenesen meg nem mondja, hogy nem külső, testi békességet, hanem fegyvert bocsát a földre.

És menj végig az egész egyháztörténeten, közelebről a protestantizmus történetén, harcot, küzdelmet láthatsz s a martírok százai és ezrei vonulnak fel előtte.

Ma is harcot jelent a lélek igazi békessége befelé és kifelé egyaránt. Nem egyszer azokkal is szembeállítja az embert, akikkel együtt él. Szó szerint beteljesedik az ige jóslata: „Azért jöttem, hogy meghasonlást támazzak az ember és az ő atyja, a leány és az ő anyja, a meny és az ő napa között. Azért jöttem, hogy az embernek ellensége legyen az ő házanépe.“ Vajjon nincs-e nem egyszer tényleg ez így?

Nem régen beszéltem egy fiatalemberrel. Kereső lélek volt. Szomjuhozó ember, akinek legdrágább órái azok voltak, melyeken ígét hallhatott és olvashatott. Nem jó szemmel nézték a bibliás fiút. De ő nem sokat törődött ezzel. Ment oda, ahova szíve vonzotta, ahol nem a teste, hanem a lelke talált és nyert békességet. A vége teljes meghasonlás, szétválás lett, de ő nem engedett. Megvívta a harcot, Krisztus mellől nem tágitott. Mindennél előbbre tartotta a lelki békességet.

Harc, küzdelem kifelé és befelé, ezt hozom közétek, mondja ma Jézus.

Sokszor mondjuk és halljuk, hogy nincsen békesség harc, háború nélkül. Ezt a világtörténelem százszor is beigazolja. Lapozd csak át a világtörténelem lapjait, megláthatod, hogy a nagy, hosszú ideig tartó békességnek mindig nagy háború volt előjátéka, feltétele. Nincsen béke háború nélkül.

Így van a lélek életében is. Ott is a békességet harcok, küzdelmek előzik meg. De persze óriási különbség van a kettő között, mert a lélek világában a harcot és küzdelmet örökké tartó béke váltja fel, míg a világtörténelem ennek ellenkezőjét mutatja.

Most pedig hadd kérdezzem meg tőled, testvérem, igent tudsz-e mondani a mai igehirdetés után? Saját tapasztalatodból tudod-e, hogy csakugyan harc, küzdelem a lelki békesség feltétele? Ha nem, engedd meg, hogy arra kérjelek: ne menekülj a lelki harcok elől, hanem inkább keresd azt. Isten országának csak az lehet a tagja, aki megvívja a lélek nagy és nehéz harcát. Vívj meg te is és polgárjogot nyersz az örökkévaló házában. Ámen.

Takó István
pécsi h. lelkész.

Légy készen az Úr fogadására!

(Szenthár. u. 21. vas.)

Lk. 17, 28—35.

Ha valaki, aki nagyon szeret bennünket, aki egykor sokat tett értünk, akinek sokat köszönhetünk s aki régóta eltávozott tőlünk azzal a kijelentéssel, hogy egykor majd meglátogat bennünket s akkor majd meglátja, érdemesek vagyunk-e arra, hogy többet is tegyen értünk, — vajjon nem azt szeretnők-e, nem

arra igyekszünk-e, hogy a viszontlátáskor jól érezze magát körülünkben, hogy lássa előmenetelünket, lássa, hogy vittük valamire, hogy egykor nem hiába fáradt érettünk, hogy nem érdemetlenülre fordította az ő szeretetét. Azt szeretnők, hogy olyan időpontban jöjjön, amikor egészségesek vagyunk, amikor dolgaink rendben folynak, amikor kedélyünk nyugodt, amikor el tudjuk látni mindennel, ami a szeretetteljes vendéglátáshoz szükséges, hogy az, aki egykor oly sok jót tett velünk, nyerjen tőlünk is valamit cserébe s mi továbbra is megtarthassuk szeretetteljes támogatását.

Az Üdvözítő Jézus mindenkivel jobban szeret bennünket és sokat, nagyon sokat tett értünk. Odahagyta érettünk a mennyek országának királyi dicsőségét s magára öltve egy halandó ember testruháját leszállt közénk a földnek porába, harcolt a pusztában éhezve 40 nap és 40 éjjel a világ kísértő fejedelmével, üldözött, számkivetett lett érettünk, meghalt érettünk a keresztes Golgothán s mikor mindezt végrehajtotta, visszatért újra az ő dicsőségébe.

De tudjuk, hogy aki a mennybe felviteték, egyszer majd vissza is fog térni hozzánk (Ap. Csel. 1, 11). Igen, az Úr újra eljő! Eljő teljes hatalommal és dicsőséggel mint az apostoli hitvallásban valljuk: „ítélni eleveneket és holtakat“. Vajjon gondolunk-e erre, T. az Ú. ? Eszünkbe jut-e, hogy ha eljő, tudjuk-e méltóképen fogadni Őt? Vajjon olyanoknak lát-e majd bennünket, mint akikért nem hiába fáradt és áldozott? Eszünkbe jut-e, hogy miképen fog megítélni bennünket, érdemeseknek ítél-e az ő megváltó szeretetere, — amikor majd újra eljő?

*

1. Mikor jó el az Úr? Az emberek sokszor megpróbálták, hogy feleletet találjanak erre a kérdésre. Mert úgy gondolkodtak, ha tudják, hogy mikor jó el az Úr, akkor csak életük folyását kell akkorra megváltoztatniok, bűneiket elhagyniok, hogy méltóképen fogadhassák Azt, aki örök üdvösséggel koronázza majd őket. Egy híres író (Strindberg) találóan jellemez egy ilyen időszakot, amikor az emberek várták a Jézus eljövételét. Ezt az időpontot az 1000. esztendőbe helyezi. Leírja, hogyan igyekeztek az emberek magukba szállni. Miként vonatkoztak el mindinkább a földiektől s fordultak a lelkiek felé. A 999. esztendő végén nem törődtek már a mezőkkel, szántóföldjeiket nem vetették be. A kereskedelem elakadt, mert akinek volt valamije, azt ugyanis elajándékozta s még keresnie kellett valakit, aki elfogadja. A templomok állandóan telve voltak, a hétköznapi olyan volt, mint a vasárnap. Szokatlan áhítattal ülték meg karácsony ünnepét s az emberek békességben, egyetértésben éltek. A fegyveres öröknek nem volt semmi dolguk, a szorongó várakozás, mi fog történni, rendet tartott. Nyitott ajtóknál aludtak az emberek, senki sem mert csalni vagy lopni. Megnyitották a börtönöket s a rabokat az előkelők asztalaikhoz ültették s meg-

vendégelték. „Mindnyájan bűnösök vagyunk s nincs semmink, amivel hivazkodhatnánk“ — mondották. A keresztyénség első napjai óta nem volt ennyi emberszeretet és irgalmasság. A madarakat kibocsátották kalitkáikból s az állatokat szabadon engedték. A gazda sírva ölelkezett össze szolgájával s míg az egyik keménységéért, a másik hűtlenségéért kért bocsánatot... De hiába vonultak mind a templomokba azon az éjszakán, amikor az 1000. év beköszöntött, hiába töltötte el szívüket szorongó félelem vagy örvendő reménykedés, a második ezredév első órája eljött, de az Úr nem jött el...

Azóta is sokan és különféle időkben várták és hitték az Úr eljövetelét. Ma is vannak egyesek és szekták, akik fennen hirdetik a Szentírás egyes helyeinek általuk helyesnek vélt magyarázata alapján, hogy ők ismerik az Úr eljövetelének idejét, de mi tudjuk, hogy hiába minden emberi erőfeszítés, hiszen maga Üdvözítőnk megmondotta: „Arról a napról és óráról pedig senki sem tud, az ég angyalai sem, hanem csak az én Atyám egyedül.“ (Mt. 24, 36).

Sőt épen az a bizonyos, hogy akkor jő el, amikor az emberek egyáltalában nem várják. Éjszaka jön, mint a tolvaj, amikor az emberek alusznak, mint azok a szűzek, akik a vőlegény elébe mentek. Az emberek nem is fogják sejteni, élük a maguk mindennapi életét, amikor egyszerre eljő ama nap hirtelen, váratlan. Úgy, mint egykor Sodomával történt. „Az emberek ettek-ittak, adtak, vettek, ültettek, építettek, de amely napon kiment Lót Sodomából, tűz és kénkö esett az égből és mindenkit elvesztett.“ Mint Pompéjiben történt, amely eltemetett város felett végzett ásatások megdöbbenő szemléletességgel tárták föl, miként akadt meg ott egyszerre a mindennapi élet. A forró hamu egyszeribe rájuk hullott, a mérges gőzök minden nyíláson áthatoltak s az izzó láva betemetett mindent: házakat, lakókat, templomokat, imádkozókat, műhelyt és munkást s mindent, amit csináltak. „Ezenképen lesz azon a napon is, melyen az embernek Fia megjelenik.“ Igen, T. az Ú., nem tudjuk sem a napját, sem az óráját, amelyen az embernek Fia eljő...

De ha nem is tudjuk ezt az egész világra nézve, tudjuk önmagunkra nézve. Hozzánk még életünkben eljő, a mi életünk végén, amikor lezárja szemünket a halál. Mert bár örökkévalóságok fonódjanak is le az idő fonalas kerekén addig, amíg Ő megjelenik az ítéletre, mi csak úgy állunk eléje, mintha halálunk pillanatában érkezett volna hozzánk. Mert olyanok leszünk az ítélet idején, amilyenek voltunk földi életünkben, amilyen állapotban találta lelkünket a halál. Amikor lepergett már életünk homokórája; amikor végeszakadt földi létünknek, ennek a számunkra rendelt próbaidőnek; amikor a sáfárság már elvételétőlünk; amikor nem tudunk többé magunkon változtatni; amikor éltünk fáján gyümölcsök vannak vagy nincsenek; amikor talentomaink meggyarapodva fénylenek vagy elásva maradtak; amikor hívó lelkünk, mint olajjal telt mécses árasztja, hinti

biztató fényét vagy pedig vigasztalan sötétség borul reánk; amikor némává csukódtak az ajkak, nem szólhat fel róluk többé bűnbánó fohász; amikor hideg mozdulatlanságba dermedtek a kezek, nem faraghatunk már többé a lelkünk képmásán, . . . óh, megismer-e bennünket az Úr, meglátja-e rajtunk önnön vonásait, övéinek fogad-e el bennünket vagy pedig így szól hozzánk: „Nem ismerlek titeket!”

2. Óh, T. az Ú., tehát ha nem tudjuk sem a napját, sem az óráját az Úr eljövetelének; ha csak annyit tudunk, hogy hozzánk életünk végén jön el, de hogy végóránk mikor üt, ez épúgy rejtve van szemeink előtt, mire kell, hogy intsen e tudat bennünket? Arra, hogy legyünk mindig készen az Úr fogadására!

A nagy, hallgatag Moltkéről, a múlt század győzelmes német hadvezérééről beszélnek, hogy ha valamely városban időzött, este felé mindig becsomagolt s útra kész állapotba helyezte magát. Egyszer megkérdezték: „Miért csomagoltatott Excellenciád, nem szándékozik talán még elutazni?” Ő akkor így válaszolt: „Császárom szolgálatában állok. Minden pillanatban jöhet tőle sürgöny, amellyel hív. Ezért kell állandóan készen lennem az elutazásra.” A nemes hadvezérnek ez az állandó készenléte minden elismerést megérdemel. Eljárása okos és bölcs volt. Ám még gyorsabban, mint a földi fejedelmek táviratai, jöhet hozzánk a halál postája, az Isten hívása. Vigyázzunk azért és legyünk állandóan készen!

Ez a készenlét ne azt jelentse, hogy állandóan előttünk lebegjen az elmulás, az enyészet fekete árnya bénítólag hatván minden cselekedetünkre; ne azt jelentse, hogy olyanok legyünk, mint azok a világtól elvonult, magukat némaságra kárhozható, komor szerzetesek, akik csak azt suttogják: „Memento mori” — gondolj a halálra; ne úgy készüljünk, mint V. Károly császár és némely utánzóí, akik már életükben elkészítették koporsójukat és megrendezték a saját maguk temetési szertartását, hanem mint az a hűséges szolga, akit az ő ura távolléte idejére házának felügyeletével bizott meg. Aki nem aggódik, nem nyugtalanodik, nem rebben meg minden ajtónyitásra, vajjon nem az ő ura jött-e meg, épen azért, mert híven teljesíti minden kötelességét, állandóan jó munkában van elfoglalva, tehát neki mindegy, mikor jó haza ura. Aki nem gonosz szolga módjára cselekszik úgy gondolván, halogatja az én uram még a hazajövetelt s munkáját nem végzi, hanem ehelyett szolgatársait üti-veri, cimboráit meg tobzódó lakomára hívja össze s mikor aztán váratlanul megjön az ura, megbünteti s a képmutatók sorsára juttatja. (Mt. 24).

Kicsoda hű és bölcs szolga? Kicsoda van készen állandóan az ő Urának fogadására? Aki nem a földi élvek elmuló szolgálatába állítja veszendő életét, hanem az Úr szolgálatában használja, vesztegeti el, hogy örökre megtartsa, örökké élővé tegye azt (v. 33.). Aki eltaszítja magától a vétkes gyönyörök édesmégű kelyhét s nemes munkákra, áldott feladatok teljesí-

tésére fordítja testi-lelki erejét. Aki hűséges tagja családjának, hazájának. Aki nem mulasztja el kötelességeit, hanem munkálkodik híven, míg tart nappala; aki nem feledkezik meg arról, hogy Isten adományából juttatnia kell másoknak, akinek szívét meleg, segítő szeretet tölti el embertársai iránt. Aki nem nézi tétlenül a Jézus diadalszekerének sokszor oly nehéz előrehaladását e földön, hanem maga belekapaszkodik küllőibe, hogy munkájával, áldozatkészségével előre lendíteni segítse azt. Aki buzgó hallgatója és megtartója az Igének, látogatója az Isten házában, él a szentségekkel s az imádság szárnyain fölemelkedik megpihenni s új erőt szerezni az Úrhoz. Egyszóval aki jó keresztyén életet él, aki nem téveszti szem elől, hanem követni igyekszik azt az aranyszabályt: „Minden gondolatodnak és cselekedetednek olyannak kellene lennie, mintha e pillanatban meghálnál.“ (Kempis: Krisztus követése.)

S akkor jöjjön bármikor e pillanat, mi készen leszünk az Úr méltó fogadására. Akkor bár hiába nézünk hátra, elmarad tőlünk minden, ami földi, el a mező, a szántóföld, a gazdagság, hiába akarnók magunkkal vinni a házi holmikat, drága bútorkat (v. 31.), nincs rájuk szükség a sírban, de ha Isten parancsai szerint igyekeztünk élni, kihúnyó életünk éjszakájában felragyognak mellettünk, körülöttünk szeretetben munkás hitünk parányi lángocskái s zengik, egyre zengik: Mi vagyunk a napok, amelyeket Isten szerint éltél, mi vagyunk az imádság, mely ajkaidról az ég felé szállt, mi vagyunk a könnyek, amiket letöröltél, mi azok a könnyek vagyunk, amiket bűneid miatt sírtál, mi vagyunk a kenyér, a ruha, amelyet a szűkölködőnek nyújtottál, mi vagyunk a kísértések, amiket legyőztél, mi vagyunk a munka, a fáradság, amelyet kedveseidért, felebarátaidért, Isten egyházáért végeztél, mi vagyunk a te hitednek sok megnyilvánulása, mi vagyunk a te hitednek Istenhez emelő, Istenhez kapcsoló sok-sok fénylő szála, jöjj, jöjj velünk Isten országába, jöjj a te Uradnak örömébe!

S akkor nekünk csöndes alázattal így kell szólanunk: Megváltó Jézusom, lehet, hogy szőlővessző voltam, amely gyümölcsöket termelt, de csak Te általad, Tebenned, óh, igaz szőlőtő. Eszközül engedtem át magamat a Te jóltevő szereteted áldott munkájának; a tálentomok, amiket rám bízál, im, itt vannak meggyarapodva, megfényesedve, de ezek mind a Tiéd voltak, ezeket mind Te hívtad életre bennem; minden, ami szép, ami fény, ami jó volt az én életemben, Tetőled szállt hozzám alá, enyém csak a bűn, a tévelygés, a homály, ... óh, nincs más vigaszom, nincs más bizodalمام, nincs más menedékem, mint ami földi életemben is annyiszor felemelt, annyiszor megvigasztalt: a Te megváltó, áldott érdemed!

Ő pedig akkor így szól majd hozzánk: Bizzál csak fiam, bizzál leányom, gyermekem vagy te nékem. Éretted nem hiába jártam a földön, alázatos lélekkel meghajolva megláttad annak porában és követted az én lábaim nyomát. Ittál a lélek szomját

örökre eloltó életnek vizéből, táplált az én testem, az életnek ama kenyere. Éretted nem hiába szenvedtem a keresztfán, már ottan, már akkor, amikor az én gyötrelmes földi életem, a te örökkévaló boldog sorsod is „elvégeztetett“. Bizzál, tiéd a fény, tiéd az élet, tiéd az Atyának kegyelme, mert aki én bennem hitt, ha meghal is, él az!

*

Vegyük hát szívünkre, T. az Úr, szentigénk komoly figyelmeztetését: Eljön az Úr bizannyal, legyünk azért készen az ő fogadására. Ne feledjük, hogy nekünk is számot kell akkor adnunk földi életünkről.

Amilyen a fa, olyan a gyümölcse. Amilyen a lelkünk, olyan az életünk. Ha lelkünkben hiányzik a hit, terméketlen pusztaság az életünk, míg ha ott él abban győzedelmesen, hatásaira termő mezővé lesz életünk telve a szeretet színes virágaival, a cselekedetek tápláló gyümölcsével. Gondozzuk, ápoljuk, erősítsük hát hitünket, tegyük ki lelkünket az evangéliom nevelő napsugarának, öntözzük az imádság esőjével, fűrösszük meg minél gyakrabban a Golgotháról leáradó kegyelem tengereiben, hogy elöntse egész lényünket az Istengyermekség diadalmos tudata, szent bizonyossága s e felett való hálából fakadó minden boldog kötelessége! Így lehetünk készen az Úr fogadására!

De ne csak magunk legyünk készen! Mert, ime, meg van írva, hogy azon az éjszakán ketten alszanak egy ágyban s az egyik felvitetik, a másik elhagyatik; ketten örölnék a kézimalmon s az egyik felvitetik, a másik elhagyatik. Nem komoly figyelmeztetés-e ez nekünk arra, hogy ne csak a magunk lelkének üdvével törődjünk, hanem azokéval is, akiket hozzánk fűz a szeretet köteléke, a család, az otthon, a munkálkodás közössége. Hogy ne kelljen elszakadnunk egymástól az Úr jövetelének nagy napján sem. Szülők, hitvestársak, gyermekek, testvérek, rokonok, barátok, ker. egyháztagek igyekezzetek egymás lelki javán is munkálkodni, a Jézus kezét és egymás kezét fogva, mint egykor Lót és családja az angyalok kezét és egymás kezét, az ítélet idején megtartatni. Emlékezzünk Lót feleségére, aki kiszakította magát az angyalokkal tartó övéinek közösségéből s nem vitetett fel a menekülésnek hegyére (I. Móz. 19, 16, 17.). Munkálkodjunk lelkünk teljes buzgóságával azon is, hogy ne legyenek közöttünk hozzája hasonlók, hanem mindnyájunk felé, akik itt együtt éltünk, egymást szerettük és közösen munkálkodtunk, hangozzék az Úrnak vigasztaló, megnyugtató, boldogító szava: „Jertek, én Atyámnak áldottai, örököljétek ez országot, amely készítetett a világ fundamentumának megvettése óta.“ Ámen.

Botyánszky János
szentesi lelkész.

Aratási hálaadó ünnepen.

19. zsoltár, 2—5. v.

Minden életnek egy kezdete, egy vége van. Legalább a példaszó azt mondja, egy életem, egy halálom! De ez a példaszó nagyon alkalmas arra, hogy megcsaljon minket. Nemcsak egyik regényírónk írt azokról, akik kétszer halnak meg, hanem ha elővesszük az élet könyvét, megtapasztaljuk, hogy nagyon is sokan vannak, akik kétszer halnak meg. Egyszer meghalnak testben, de azután meghalnak lélekben. Tehát van élet, amelynek két vége van.

De van élet, amelynek több kezdete is van. A világ élete is olyan, — legalább az ember számára — amelynek több kezdetét különböztethetjük meg. Az első ott volt a világteremtés hajnalán, a második azután, hogy Isten megbánta, hogy teremtette az embert s az embert bűneivel együtt hullámsírba taszította. A hullámsír felett Noénak ígéretet tett: míg a föld leszen, vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, nap és éjszaka soha meg nem szűnnek. De a világ erre az ígéretre nem volt méltó, azt bűnei tengerébe sülyesztette. Ekkor a Teremtő nem a világot, hanem egyszülött Fiát vitte ítéletre saját vére hullatásával s ez a vér törölte le az ember lelkeről azt, amit az özönvíz árja se törölhetett le róla: a bűnt.

Mind a három kezdésnél ott volt a magvetésre való biztatás és ott volt az aratás ígérete is. Senki se olvasta meg, hogy hány aratás volt a világ teremtésének kezdete óta, de az bizonyos, hogy aratások révén jutott el az ember idáig. Az is bizonyos, hogy különböző aratások voltak. Sokszor beigazolódott, hogy amit a szárazság meghagyott, elvitte a sáska. Voltak inséges, voltak bőséges aratások. Volt aratás, mikor örömmel, énekszóval suhogott a kasza a buzatáblában; volt idő, mikor nemcsak véres verejtékével, de könnyeivel is öntözte az arató a learatott kévét. Volt idő, mikor a kaszasuhogás mellett égyűdörgést hallott az arató, míg a haza határai körül vérben patakzott az élet, de aratás akkor is volt, a földi élet alapja mindig az aratás volt. Most is volt aratás, legtöbb helyen néma, szomorú aratás és még alighogy véget ért az, már új aratásért kezdünk dolgozni. Mikor az aratásért hálát adunk az aratás Urának, lássuk meg, hogy miért adja nekünk a Teremtő öröktől fogva az ő aratását?

I. Kétségen kívül azért, hogy megadja nekünk a mindennapi kenyeret, amiért naponta imádkozunk és aminélkül nem élhetünk. Változhatik az ember foglalkozása, élete, világfelfogása, de aratásra minden változás közt szüksége van. Volt idő, mikor az ember erdőkebe, pusztákba rejtőzött el, hogy ott magasabb rendű, eszményi életet éljen. De vissza kellett jönnie az életbe az aratásért. Volt idő, mikor örömeiből, gyönyörűségeiből, mulatozásokból akart megélni az ember. De örömei öléből is vissza kellett térnie az aratáshoz.

Most újból is mintha inogna az ember talpa alatt az anyaföld, bizonytalankodna az ekeszarva, mintha többet várna az ember a városok körengetegeknek ragyogó ablakaitól, mint földjének búzatábláitól, jobban gyönyörködtetné szívét a város zaja, lármája, autókürtje, mint a dalos pacsirta éneke. Mintha csábítaná a városi kirakatok fehér kenyere, ami mögött nincs ott a száraz tarló, a keserű veríték, kérges tenyér, a száraz nyárban a napszak terhe és hévsége. Mintha nemcsak a magvetés, hanem az aratás is terhére volna a mai embernek. Milyen feledékeny az ember! Milyen hamar felejtí, hogy tíz-tizenöt év előtt a sima aszfaltról, a fényes, de rideg, de üres körengetegek közül futott az ember az aratás után.

Inog a termőföld az ember lába alatt. Pedig épen az aratásban is olyan köteléket adott a Teremtő, amely örökre odaköti az ember életét a földhöz. Az Istennek vannak ilyen kötelei, amelyeket az ember elszakítani nem tud. Hiába akarná az ember feledni szülőföldjét, örök köteléssel van ahhoz kötve az ember lelke. Hiába hagyná el a gyermek a szülői házat, odavezetné vissza életének minden útja. Hiába nem akarná a szülő szeretni gyermekét, annak életét kíséri lelke mindenütt. Ilyen kötelék a földhöz az aratás. Megfogta nemcsak az ember értelmét, hanem az ember szívét, lelkét is. Az aratásnak nemcsak mérlege, számadása van, hanem van az aratásnak a szív mélyéből fakadó költészete és poézisa is. Szívünket, lelkünket, egész valónkat megfogja a Teremtő az aratással s odavonz a földhöz s feltárja előttünk annak sejtelmes erejét, a föld sejtelmes erejében a Teremtő örök hatalmát, gondviselését. Rámutat arra, hogy a földben nemcsak földet, hanem a csudálatos élet egy részét lássuk. A föld minden talpalatnyi helyébe az Úr életet helyezett bele s minden porszeméből a Teremtő örök erejének fényessége ragyog mireánk.

Erők működnek a földben, csudálatos, titokzatos élet, amelyet hiába akarunk értelemmel felfogni, szemmel megtalálni, számokkal kiszámítani, amelyek tőlünk, akaratunktól függetlenül élnek, működnek, de élnek, bizonyítják az aratás. Az aratáson át a föld titka, élete, az alkotó ereje, szeretete jön felénk.

Állandóan hozzáköti Isten a földhöz életünket az élet által, az aratás által, hogy nemcsak azt a földet lássuk, amit lábunkkal taposunk, nemcsak azt a földet, amibe testünket temetik, hanem azt a földet, amelyben Isten ereje él, működik. Az az erő, ami megeleveníti porsátorunkat, benne működik, él a föld göröngyében is. A földben, minden göröngyben benne él az Isten ereje, ígérete, maga az élet. Ezt akarja megláttatni a Teremtő, az aratás Ura, a jó, mint a rossz aratás által,

II. Az aratást az életért adja az Úr, meg azért, hogy a föld aratásán keresztül az eget ismerjük és közelítsük meg. Az egek beszélnek az Isten dicsőségét. Azt is tudjuk, hogy ez a beszéd nem olyan szó, sem olyan beszéd, amelynek hangja nem hallható. Az égnek a beszéde nem kevésbé érthető, mint

az emberek beszéde. Ha valaki vette a fáradságot magának a múlt évi londoni tengerészeti konferencia idején, hogy rádión meghallgatta az ott elhangzó üdvözlő beszédeket, mikor minden nemzet a saját nyelvén üdvözölte a konferenciát, az az érzése támadt, vajon megérthető-e az a bábeli nyelvzavar, ami ott uralkodott. A 10–20 nyelv közül egy-kettő kivételével a többi értelmetlennek látszott. Pedig mindegyiket meglehetősen érteni annak, aki komolyan akarja. Sőt meg lehet érteni a világon beszélt több mint ezer nyelv mindegyikét annak, aki akarja. De nem kell több akarat ahhoz, hogy az ég beszédjét megértsük, mint ahhoz, hogy az idegen nyelvet, emberek szavát értsük.

A vágy, az óhajtás kezdettől fogva meg volt az ember lelkében, hogy megértse annak titkát, szavát. Nem volt az ember életében olyan kérdés, ami annyira izgatta volna az ember lelkét, mint az ég kérdése. Itt élt a földön, de életének a nyitját, boldogságának a kulcsát kezdettől fogva a fellegek felett kereste. A földön élt és csudálatos, hogy először nem a földet kutatta át, hanem az eget. Kutató tekintetével először az ég csillagait járta be s csak azután kereste a földet. Az eget kereste, mikor azt hitte, hogy annak kékje egy kiterjesztett erősség, melynek nyílásához oda van támaszva Jákób lajtorjája. De az eget kereste akkor is, mikor úgy látta, hogy az a kék boltozat nem egyéb, mint a nagy végtelenség. Meggyőződött róla, hogy az ég a földdel tényleg nem érintkezik sehol, de annál inkább érezte, hogy az ő életének útja az ég felé vezet. Össze köti az életét az éggel a bölcső, amelyben öntudatlan álmát aludta. Nem tudja, honnét jött, honnét nyerte álmát. Össze a koporsó, amelyben újból öntudatlan pihen. Nem tudja, hova megy, de nem fér bele a koporsóba a lélek. Összeköti az életet az éggel az aratás. A földön dolgozunk, aratunk, de az ég diktálja a földnek a tempót. Az ég diktálja a magvetés és aratás idejét. Az égre van utalva a föld, mennyire éreztük azt e több hónapos szárazságban! A földön élünk, de már a földön is az égen fordul meg életünk útja. Az égbolt a maga erejével, fellegével, áztató esőjével, dörgő fellegével, cikázó villámával az aratáshoz vezet, az aratás Urához s Általa egy örök, egy titkos erőt mutat meg, azt az erőt, melynek akaratára az elvetett gabonamag megrohad, elhal, de bölcsővé lesz a föld ölen, melyből, diadalmasan tör elő a csirázó élet, az aratás s maga az élet. Az egek beszélnek Isten dicsőségét. Szózatuk kihat az egész földre. Érted-e, hallottad-e szózatát, megértetted-e ebben az esztendőben, amit Teneked mond?

III. Azért adja a Teremtő az aratást, hogy a földet megismerjük, mint örök kegyelmének munkamezejét. Nap-napnak mond beszédet, éj éjnek tesz jelentést. Azért adja az aratást, hogy az eget megismerjük, mint az Ő királyi székét. De mindez csak szerencsétlenné tesz bennünket, ha a földön át s az égen át meg nem ismerjük a mennynek, földnek teremtőjét, aki nekünk szerető édes atyánk a Jézus Krisztusban. Nekünk az

aratás adja a földi életünket. Mégis nehéz annak értékét felbecsülnünk, mert értékelésünkbe mindig beleszól a bűn s az emberi gyarlóság. Ennek következménye, hogy ahol Isten áldott aratást adott, az az aratás nem mindenütt lehetett áldással. Egyrészt saját gyarlóságaink erőteljesítik az áldást, másrészt mások bűnei teszik az áldást sokszor átokká. Most különösen nehéz megmérnünk az Urnak az aratásban megmutatott jóságát, mikor világszerte nehéz napokat élünk, mikor az ember belekeveri a maga gyűlöletét, vétkét, vágyát, kívánságát, hitetlenségét az Isten világába, Isten áldásába. Az emberi gonoszság, vakság, hitetlenség megdézsmálva engedi az ember asztalára azt az áldást, amit az Úr kegyelmesen adott. Nekünk nemcsak ennek ellenére is, hanem annál inkább kell keresnünk az aratás Urát, aki a szűkebb aratásban is megtartja ígérését: míg a föld leszen vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, nap és éjszaka soha meg nem szűnnek és nem szűnik meg kegyelme, melyel nekünk adja egyszülött Fiát a Jézus Krisztust, az áldások áldását. Amen.

Fábián Imre
sárszentlőrinci lelkész

A köszikla.

(Gyermekek és felnőttek közös reformációi istentiszteletén.)

Máté ev. XVI. 13–18.

Mikor Üdvözítőnk ezt a kérdést intézte tanítványaihoz: „Mit mondanak rólam az emberek? Kinek tartanak engem?” akkor még ez a világ nem tudta azt, hogy a názáreti Jézus Krisztus Istennek egyszülött fia, aki azért jött, hogy senki, aki hiszen benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Pedig ekkor már elmondta a hegyi beszédet, amelyben megtanította az embereket a mózesi törvények helyes betöltésére, az igazi felebaráti szeretetre, az igazi alamizsnaosztásra, megtanította őket a Miatyánkra, biztatta őket, hogy a mennyei Atyának a gondviselése jobban gondoskodik a holnapi napról, mint bármennyi aggodalmaskodás, bátorította őket, hogy maradjanak a keskeny úton, mely az életre visz és teremjenek jó gyümölcsöket. Egyszerű de örökké szép hasonlatokban megmagyarázta nekik Isten országa törvényeit a magvetőről, a konkolyról, a mustármagról, a kovászról, a drágagyöngyőről és a tengerbe vetett hálóról szóló példázataiban, tanította őket a pusztában, a hegyen, a tengerparton és a templomban egyaránt. Mindenki, aki hallotta őt, meggyőződhetett arról, hogy nagy próféta jár közöttük. Ezenfelül azonban mindjárt az első időben csodálatos gyógyítások híre terjedt őrá mindenfelé. Az ország minden vidékén szájról-szájra járt a hír, hogy meggyógyított egy belpoklost, meggyógyította a kapernaumi százados szolgáját, kü-

lönböző betegségek ördögeit űzte ki szenvedő és szerencsétlen emberekből, meggyógyított egy gutaütöttet, feltámasztotta a halálból Jairusz leánykáját, visszaadta a vakok szemevilágát, a száradtkezű ember keze egészségessé lett újra, megvendégelt ötezer férfit öt kenyérrrel és hallal, járt a tengeren és parancs-zavára elhallgatott és megszűnt a vihar. Tanításai és gyógyításai nyomán némelyek összetévesztették őt Keresztelő Jánossal, a Jordán melletti prófétával, voltak, akik arra gondoltak, hogy talán ő az az Illés, az a hatalmas próféta, akit a régi szentkönyvek szerint Isten tüzes szekérrel ragadott magához s akit a zsidók folyton vártak, hogy visszajön, mielőtt a régen megígért Messiás végre-végre elérkezik. Ismét voltak mások, akik az akkori nehéz idők jelei nyomán egy másik nagy prófétát, Jeremiást gondolták Jézusban s Jézus nagyon jól tudta, hogy tanítványai mindezt el fogják sorolni, mikor megkérdezi őket: „Mit mondanak rólam az emberek? Kinek tartanak engem?”

Mást akart tudni Jézus. Azt akarta tudni, amit azonnal meg is kérdezett tanítványaitól: „Ti pedig kinek tartotok engem?” És a tanítványok közül első volt a feleletben az a Simon, akit ettől kezdve Simon Péternek nevezünk és aki így felelt: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia”...

Ezerkilencszáz esztendő múlt már el azóta, hogy Jézusnak ez a kérdése és Péternek ez a felelete elhangzott. Nem volna szabad lenni már egyetlen embernek, sem egyetlen gyermeknek, aki ezzel az egész világgal együtt ne tudná és ne vallaná már világosan és-határozottan, hogy ki a Krisztus és mit mondanak felőle az emberek? Nem volna szabad lenni szülőnek, aki a Krisztus nevében élni és járni úgy meg nem tanítaná gyermekét, hogy az többé a keskeny útról el ne térjen és a tékozló fiúk útjára ne tévedjen. Nem volna szabad lenni egyetlen gyermeknek sem, aki a szülői szívek iránti szeretetén és engedelmes-ségén jól meg nem tanulná azt, amire Krisztus Urunk tanította ezt a világot, hogy minden-minden ember kifogyhatatlan és kimondhatatlan örök gyermeki szeretettel és engedelmességgel tartozik mindenknek örök gyermeki szeretettel és engedelmességgel az élő Isten Atyjára, a jóságos Isten iránt. És így azután nem volna szabad lenni ezen a világon egyetlen olyan szívnek sem, aki áldó és hálálkodó szeretettel ne dicső-ítené és magasztalná Krisztust, az élő Isten fiát, akit az Atya elküldött erre a világra érettünk s aki minket megváltott az örökéletre.

Am ez a mai ünnep, amelyen a reformáció emlékét áldani és tiszta evangéliumi hitünket erősíteni összegyűltünk, már ma-gában is kétségtelen bizonyosság arra, hogy Jézus kérdése nem csak akkor egyszer hangzott el az emberek között és a Péter által adott feleletre is nem csak egyszer volt szüksége a mi Megváltónknak és ennek a világnak. Üdvözítőnk minden addigi tanítása és csodája, valamint minden azutáni többi tanítása és csodája, végül pedig golgotai megváltó halála és feltámadása nem győzte meg ezt a világot egészen arról, hogy ő a világ

világossága, az egyetlen főpap és közbenjáró mi érettünk, a mi váltságunkért, hanem az emberek az ő isteni tanítását, tiszta evangéliumát összekeverték a maguk okoskodásával, a fűgét a bojtortjással, a szőlőt a tövisbogyóval és az embereket végül összezavarták hitük és üdvösségük dolgaiban. Zsinatok, vitakozások, főpapok, pápák, császárok, politikai küzdelmek, világi tekintélyben és gazdagságban való versengések végül olyan bonyolulttá tették a mi Üdvözítőnk egyszerű vallását, olyan hatalmassá építették ki az első keresztyének egyszerű, családias közösségét, hogy végül már az igazán buzgó szívek sem láttak tisztán vallási kérdésekben. Olyan hatalmas templomokat építettek, hogy el lehetett tévedni bennük, annyi képet, szobrot és oltárt raktak bele, hogy a szem elfáradt a nézésükben, olyan díszes és nagy tömegben vonultak fel a papok, énekeltek a chorusok, szállt a tömjén, csendült a csengő, harsogtak a zenekarok, hogy az imádkozó szívű hívő szinte eltöppült, eltűnt a templomban, a szertartások között és nem tudott lélekben egyenesen a názáreti Jézus Krisztus, az élő Isten Fia elé állani kéréseivel: „Uram, az én leányom gonoszul gyötrődik, gyógyítsd meg őt, — Uram, neveld az én hitemet, — Uram, eltévedt juhod vagyok, keress meg, tarts meg, bocsáss meg nekem és üdvözíts engem!” . . .

És az a lélek, melyért jézus a földre jött, hogy megtartsa, az a lélek, mely Péterben megszólalt, mikor Jézus kérdésére felelt, az a lélek, mely bátorsággal és hittel nézett szembe a halállal az első keresztyén századok irtózatossá, kegyetlenségű üldözései idején, az a lélek, mely minden erejét és reményességét az élő Isten Fiába: a Megváltó Krisztusba vetette, mennél nehezebben jutott megváltója elé, mennél kevesebb táplálékot kapott az evangélium kenyereiből, annál jobban éhezett és annál szomjasabban vágyódott utána. Beteljesedett ezeken a lelkeken az Üdvözítő kijelentése: Boldogok, akik éheznek és szomjuhozak az igazságot, mert ők megelégtettek. Ezeknek a lelkeknek a titkos belső szobájában ismét felcsendült az Üdvözítő kiáltása: Aki szomjuhozik, jöjjön énhozzám és én adok neki az örökélet vízből ingyen! És ezek a szomjas lelkek mentek a Krisztus után, keresték őt a nagy templomokban, a főpapok között, a fényes istentiszteleteken, a pompás körmenetekben, a vallásos igazságok tudományos tételeiben, a helytartónak a pápai székeben és ha itt-ott valamit meg is éreztek jelenlétéből, leginkább az imádkozásnak a csendes óráin, a bűnbánatnak a könnyei között, az evangéliumnak az igéiben találták őt és úgy találták meg őt most is, mint ahogyan egykor járt az emberek között: egyszerűen, szegényesen, jóságosan, önfeláldozón, mindent átölelő örök szeretettel . . . Érted-e most már, testvérem, hogy ezek a lelkek nem Keresztelő Jánost, nem nagy prófétát, nem hatalmas főpapot láttak és találtak benne, hanem az élő Istennek Fiát: a Megváltót, aki azért jött, hogy felvegye vállára a világ bűneinek keresztfáját s azt alázatosan felvigye a Golgota

hegyére és odaáldozza magát váltságául mindeneknek . . . Érted-e most már, testvérem, hogy akiket mink a hitjavítás, a reformáció előkészítőinek mondunk, éppenúgy, mint azok, akiket a hitjavítás hőseinek, győzedelmes reformátoroknak nevezünk, éppen úgy, mint azok, akik a reformáció igazságaiért ugyanolyan lélekkel viseltek ugyanolyan üldözéseket, mint az első keresztyének, mind-mind utódai voltak annak a Péternek, aki a tanítványok nevében így felelt Jézus kérdésére: Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia . . .

Erre a válaszra Jézus ekkor az evangélium szavai szerint így felelt: „Boldog vagy Simon, Jónának fia, mert nem test és vér jelentette ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám. De én is mondom neked, hogy te Péter vagy és ezen a kősziklán építem fel az én anyaszentegyházamat és a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat.” Mindenki aki meg akarja hallani, hallja meg és aki meg akarja érteni, értse meg ebből, hogy a mi Megváltónk az ő anyaszentegyházának egyetlen fundamentumául azt a hitet ismeri el, hogy ő az élő Isten Fia, azé az élő Istené, aki úgy szerette e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy aki őbenne hiszen, el ne vesszen, hanem örökelete legyen. Krisztus egyházát kősziklára kell építeni, hogy sem az eső, sem az árvíz, sem a szél ne árthassanak neki és az a kőszikla nem lehet sem pápa, sem zsinat, sem hittétel, hanem egyedül csak hívő szív, igazán hívő szív, amelyik Isten fiát, Üdvözítőjét ismeri Krisztusban és egyedül csak őbenne, senki másban.

Erre a kősziklára helyezte vissza a keresztyén anyaszentegyházat Luther, Zwingli és Kálvin, mikor az evangélium igazságait a maguk meg nem másított egyszerűségükben és érthetőségükben odaadták újra a hívők kezébe, hogy ők maguk lássák és tapasztalják meg: miért és hogyan kell hinniük Krisztusban, az élő Isten Fiában? Ezen a kősziklán állottak szilárdan és megfélemlíthetetlenül, mikor császárság, pápaság és minden hatalmasság ellenében vitatták és védelmezték a megtérésnek és megváltásnak azt a sarkalatos igazságát, hogy egyedül Isten kegyelméből nyerhetjük el bűneink bocsánatát, még pedig bűnbocsátó cédulák nélkül bűnbánatért, ingyen, a Jézus Krisztusban való váltság által. Hitüknek ezen a kőszikláján állottak mindvégig, míg a Krisztusban igazán hívők közösségéből építették Krisztus egyházát és kicsinységükben és gyöngeségükben is megmutatták, hogy ezen a hiten a pokol kapui sem vesznek diadalmat . . .

Mi előttünk, keresztyén felnőttek és keresztyén gyermekek előtt, már szent igazság az, hogy a megfeszített és feltámadott Jézus Krisztus anyaszentegyházának egyetlen feje van, aki láthatatlanul mindig az ő hívei között van és hogy ez maga Jézus Krisztus. Mi jól tudjuk és szentül valljuk, hogy ő több és nagyobb minden előtte és utána való prófétánál, mert ő az élő Isten egyszülött Fia. Ezért elszorult szívvel látjuk ezt a mai

hitetlenkedő világot, mely felett újból és újból felhangzik a régi kérdés: mit mondanak Krisztusról az emberek? Mit tartanak róla? És úgy érezzük, hogy újra olyan időkre jutott Krisztus anyaszentegyháza, mikor az árvizek és szelek veszedelmei ellen csak az mentheti meg, ha arra az egyetlen kősziklára építetik, ha azon az egyetlen kősziklán áll, melyet Jézus megnevezett: a benne való tántoríthatatlan, igaz és öntudatos hiten. Ma is ezen épülhet és állhat meg csupán Krisztus anyaszentegyháza. Ha azt akarjátok, hogy ezen a világon ne a gyűlölködés, igazságtalanság és istentelenség erői győzzenek és uralkodjanak, hanem a Krisztus evangéliumának szeretetet, békességet és jószágot parancsoló igazságai, akkor legyetek kősziklák a Krisztusban való hit tekintetében. Ha azt akarjátok, hogy az evangéliumnak az a kicsiny, de tiszta és méltán keresztyén egyháza megtartsa a világban a maga tisztelt és megérdemelt jelentőségét, melyet annyi áldozat és kitartás árán szerzett meg, akkor ehhez az egyházhoz a Krisztusban való hűség nevében legyetek sziklaszilárdan hűségesek. Ha azt akarják a szülők, hogy gyermekeik istenfélő és emberszerető világot lássanak maguk körül, akkor a Krisztus evangéliumának a fegyvereivel fegyverezzék fel őket arra a küzdelemre, melyet ismét meg kell vívni a világnak a Krisztusért. Ha pedig a gyermekek azt akarják, hogy övék legyen a mennyeknek országa, melyet Jézus nekik ígért, akkor soha-soha le ne térjenek a Krisztushoz való hűség útjáról és ne szégyeljék soha-soha a Krisztusról való bizonyosságtételt... Ha ezen a kősziklán, ezen a komoly és tiszta Krisztushiten marad továbbra is Krisztusnak hívő szívekből örökké továbbépülő anyaszentegyháza, akkor kitérülhetnek feléje a pokol kapui, minden veszedelem áradhat feléje, nem vesz rajta diadalmat. Nemcsak a mi hitünk menti meg, hanem mellettünk van és hiveiért és a benne hívőkből álló anyaszentegyházáért "küzd velünk a hős vezér, kit Isten rendelt mellénk. Kérdezed: Ki az? Jézus Krisztus az, Istennek szent Fia. Az ég és föld Ura, Ő a mi diadalmunk!"...

Kemény Lajos
budapesti lelkész.

Alkalmi beszédek.

Keresztelési beszéd.

Luk. 1, 66.

Amikor Zakariás pap és Erzsébet otthonába megérkezett az Úrtól megígért kisdéd, a születését kísérő csodálatos körülmények hatása alatt ez a kérdés tört ki a rokonokból és

szomszédokból: „Vajjon mi lesz e gyermekből?” Azóta is minden szülő jól teszi, ha gyermeke bölcsőjénél elgondolkodva, elmerengve a születés, az élet titkán, csendesen felveti magában a kérdést: „Vajjon mi lesz e gyermekből?” És még jobban teszik, áldottan cselekszenek, ha e kérdésre szent elhatározással feleletet adnak és tétovázás nélkül kitűzik maguk elé a célt és megfogadják, hogy ehhez a célhoz igyekeznek majd vezetni eltántoríthatatlan, következetes akarattal gyermeküket, a számadás kötelezettsége mellett rájuk bízott drága kincset.

De vajjon lehetséges-e ez, a földi élet kiszámíthatatlan változandósága mellett érdemes-e már a feshő élet számára életcélokat keresni és azok megvalósításáról ábrándozni? Bizonyos, hogyha gyermekük külső életsorsát vélnék a szülők saját elképzelésük szerint alakíthatni, dőre elgondolás volna és minduntalan összeütközésbe kerülnének Annak fönséges elgondolásával, aki korlátlan hatalommal, de egyszersmind egyedül bölcs módon, nyúl bele minden egyes élet folyásába. Más cél kitűzéséről van itt szó, fontosabb sorsnak, mint az élet külső képének alakításáról. Olyan cél meglátásáról van itt szó, amely sohasem ütközik össze Isten akaratával, sőt egy azzal, ez pedig a belső élet, a lélek sorsa. És gyönyörűsége harmóniába kerülnek a szülők a lelkek Urának szent akaratával, amikor gyermekük bölcsőjénél egész szülői szeretetük, minden áldáskívánásuk abban az óhajban kristályosodik ki, hogy gyermeküket majdan minden erejükkel Istenhez vezetik, elsegítik a minden földi jónál nagyobb boldogságot ígérő, kibeszélhetetlenül nagy kincs: az Istenben megnyugvó, az Istenben jóban-rosszban támaszt találó hívő szív boldog állapotához.

A külső életben vajjon mi lesz e gyermekből, ti azt nem tudhatjátok. Azt azonban tudhatjátok, hogy amint Zakariás és Erzsébet gyermekének az Úr előtt haladó ütegyengető súlyos feladata jutott, a ti gyermektek eljuthat az Úr nyomában járó, az Urat követő boldog lélek ezerszerte könnyebb sorsára. Hogy úgy legyen, ezt elősegíteni jórészt a ti és a felelősségtekben osztozó keresztszülők feladata lesz. Isten részéről ebben az igyekezetben számíthatok erőre, támaszra, segítségre, mert a ti gyermektek felé is első pihegésétől kezdve ezekkel a szavakkal nyújtja ki kezét Jézus: „Engedjétek hozzám jöni a gyermekeket és ne tiltsátok el őket; mert ilyeneké az Istennek országa!” Ennek az intelemnek és egyuttal ama parancsának is engedve: „Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiunak és Szent Léleknek nevében“ az Ő tulajdonává szenteljük ma a szent keresztségben e kisdedet. És ha gyermekteket szeretitek — pedig szeretitek —, legyetek rajta, hogy egyszer őrajta is teljesedésbe mehessen az ígért: „Aki hiszen és megkeresztelkedik, üdvözül.“

Budaker Oszkár
soproni lelkesz.

Keresztelési beszéd-vázlat.

Róm. 8, 16—17 a.

Egy *családi nevet* hozott magával a világra; ma és most egy *keresztnevet* kap egy életre.

Az a *családi név jele és kezese*, közvetítője egy régi, történelmi család *családi örökségének*: hagyományoknak, emlékeknek, szellemnek, reménységeknek, követelményeknek.

Ez a *keresztnév jele*, bizonyosága *isteni örökségnek* és *követeléseknek*.

Nem vetem meg, sőt még csak nem is keveslem, nem is becsülöm le azokat a *családi örökségeket*. Boldog az a gyermek, amelyik nemes *családi hagyományok* stb. öröklésével is dicsekedhetik.

De hiszem és vallom e kis gyermek feje felett is, hogy ez egymagában nem elég egy életre; hogy szegény az a gyermek és csak fél örökséggel járja az életet, amelyik *ezenfelül* nem lesz — mert nem nevelik — tudatos, boldog „örökös-társává Krisztusnak” és birtokosává Isten örökségének; amelyiket nem segít reá a környezete, elsősorban az anya és atya bölcs szeretete arra, hogy meghallja, megértse a Lélek bizonyoságtételét: „Isten gyermeke” vagy!

Németh Gyula
szekszárdi lelkész.

†Esketési beszéd.

(Egy özvegy lelkész esketésénél.)

„Jertek, térjünk az Úrhoz; mert Ő szaggatott meg és Ő gyógyít meg minket, megvert és beköti a mi sebeinket. Meg-elevenít és feltámaszt minket és élünk az Ő orcája előtt” (Hozs. 6, 1—2.) A prófétának ezen szavai jutnak eszembe, amikor az utolsó időknek siralmi és keservei után jövendő boldogságtok küszöbén üdvözöllek titeket. Megszaggatott és megvert az Isten, amikor az Ő kifürkészhetetlen végzése folytán egész váratlanul elvesztetted szíved szerelmét, hűséges élettársadat, gyermekeidnek áldottlelkű, önfeláldozó édesanyját és amikor a pici árvákkal együtt olyan voltál, mint az ágról lehullott, lábbaltaposott, széltől elkapott falevél. De lám ugyanakkor, amikor ennyire megszaggatott és megvert, odaállította melléd azt a szívet, amelynek tudjuk, nem lesz egyéb gondja, mint sebeidet gyógyítani, bekötözni, gyermekeidnek nem mostohája, hanem édesanyja lenni s titeket úgy szeretni és gondozni, mint senki más e földön. Amikor az Úr nagy keserűséggel és nyomorúsággal illetett téged, sógornőd nemcsak szájjal, hanem szívvel is meg-

fogadja és fogadását meg is állja: „ahova menédesz, oda megyek és valahol lakandasz, ott lakom, a te néped az én népem és a te Istened az én Istenem. Ahol meghalandasz, ott halok meg és ott temettetem el, így cselekedjék az Úr és ezt művelje velem, csak a halál választhat el engemet te tőled.” Elmegy veled abba a kis lakba, amelyet előbb felszentelt a gyász, mint az öröm. Elmegy, hogy örömet, napsugarat, boldogságot vigyen oda s hogy mint Istennek angyala a siralmat öröme fordítsa, megvigasztaljon és felvidámitson titeket a ti bánataitokban. Elmegy a te gyülekezetedbe, hogy szeresse, tisztelje, becsülje azokat, akiket te szeretsz, tisztelsz és becsülsz, hogy segítsen neked a rádbizottak hibáit eltűrni, rossz szokásait megjavítani s közel-távolban Isten országát terjeszteni.

Oh ugyebár az Úr, aki megszagattott, meg is gyógyít, aki megvert, be is köti a ti sebeiteket, megelevenít és feltámaszt titeket?

Hálald meg avval, hogy megbecsülöd, megörzöd és kezedden hordozod a te második feleségedet is és vele együtt megbecsülöd s kezedden hordozod azt az áldottlelkű jó édesanyát, aki immár második gyermekét, legkisebb leányát, legutolsó támaszát neked adja. Hálald meg avval, hogy házad népével együtt az Úrnak orcája előtt éltek.

Igen, nektek különösen az Úrnak orcája előtt kell élni. A pap és a papné s annak egész családja élő, eleven, soha el nem homályosuló példánykép legyen a gyülekezetben. A papház világító-szövetnek legyen a többi ház előtt s olyan mint a hegyen épült város, amely sok szemnek és tekintetnek van kitéve.

De nem folytatom, mert nem mondok újat Áron fia és leánya előtt. Csak újból és újból kérlek titeket: „Jertek, térjünk az Úrhoz; mert Ő szagattott meg és Ő gyógyít meg minket, megvert és bekötözi a mi sebeinket. Megelevenít és feltámaszt minket és élünk az Ő orcája előtt.” És ha ezt megtesszük, ha az Ő orcája előtt élünk, akkor előttünk, mögöttünk, alattunk, felettünk Isten áldása vesz körül minket, s a kunyhó is palotává, a szűk kenyér jóízű ebédé s a kevés mindenkor elég lesz, akkor elnémul a jaj és baj, sóhajtás és panasz és a csapás is áldás lesz. Akkor megelegedés honol, boldogság, szeretet és kölcsönös megértés lakozik hajlékunkban, akkor valóban Isten építi a mi házunkat és az Ő angyalai járnak tábort körülöttünk. Úgy legyen, úgy legyen nálatok is!

Ziermann Lajos
soproni lelkész.

Esketési beszéd.

I. Mózes 12, 2 b.

Ahogy a zöldelő vetésből magasba szálló pacsirta éneklitavasszal a maga újongó énekét, úgy zengi most örömtök ez ünnepi óráján az Úr oltára előtt ifjú szívetek a zsoltáriróval a hála öröm himnuszát: áldjad én lelkem az Urat és minden belső részem az Ő szent nevét. Áldást dobog itt az ifjú szívetek. Áldást hoztatok ide magatokkal, édes jó szülők áldását, melyet homlokotokra könnyek közt csókoltak oda: édes gyermekem, áldjon meg az Isten! A szülő áldása drága kincs a gyermek lelkének s áldás fakad a nyomában.

De áldásért jöttetek ide is, az élő Isten áldásáért, hogy az vezesse és tegye áldottá, jó szerencsésé minden útatokat. Itt az oltár zsámolyánál látjátok, hogy eddigi életeteket is Ő áldotta meg. Ő tartotta meg számotokra az otthont, abban a jó szülőket s adott erőt nekik arra, hogy titeket felneveljenek, szárnyatokra bocsássonak. Áldott volt eddigi életútatok, mert mind a ketten olyan házból jöttetek, ahol az édesapa hitvallása azt vallotta: én és az én házam népe az Urnak szolgálunk. Mind a ketten olyan családban nőttek fel, amelyen az Isten háza és az otthon volt a középpontja. A házatok, ha dolgoztatok, ha pihentetek; ha örvendeztetek, ha szomorkodtatok nemcsak a ti házatok, Isten háza is volt. Isten házává tette otthontokat a kegyelem Ura előtt való szolgálatotok, szorgalmatok, jó igyekezetetek, az Urnak szentelt életetek. De amint a házatok Isten háza volt, úgy az Isten háza meg a ti otthontok volt. Vallotta és cselekedte mindegyitek háza népe: Uram szeretem a te házadban való lakásomat és a te dicsőséged hajlékának helyét. Az otthonból az Úr házába hálás szívet vittetek, az Úr hajlékából haza áldással tértetek.

Akinek otthontokban, az Úr hajlékában eddig szolgáltatok avval bocsát el most is áldásával, hogy kölcsönösen azt köti mindegyitek lelkére a szeretett ifjú- leányra vonatkozólag: légy immár áldás! Ő megáld titeket s a ti frigyeteket, de titeket is áldássá akar tenni otthontok és egymás élete számára.

Hogy áldássá lehessetek egymás számára s mindazok számára, kik szeretnek titeket s imádkoznak értetek, értsétek meg az apostol szavát: lakozzék a Krisztus hit által a ti szívetekben.

Vigyétek hát magatokkal új otthontokba azt, aki megáldotta eddigi élteteket, hogy új otthontok is temploma legyen az élő Istennek s ti is legyetek a Szentlélek temploma. S legyen ez a hajlék, ahova először jó keresztszülők hoztak, azután a a konf. oltárhoz örvendő szülők kísérték, most pedig a szeretett ifjú szív kísért, tovább is otthontok. Szeressétek hajlékát s azt, ki először szeretett titeket, úgy áldássá lesztek egymás számára s az Úr áldja meg fogadástokat.

Fábián Imre

sárszentlőrinci lelkész.

Temetési beszéd.

(Idős családanya koporsójánál.)

Jel. 14, 13.

Miként a szelid alkony a napi fáradalmaiban elbágyadt világra, úgy ereszkedett le szép-csendesen erre a nővérünkre is a halál éjszakája, hogy elringassa őt csendes pihenésre a hosszú ébrenlét után.

És bár tudjuk, hogy ez a sorsa minden halandónak; és bár tudjuk, hogy óréa nézve így a legjobb már: mégis elfogódik s felzokog a lelkünk, mivel tudjuk azt is, hogy ebben a szívben, amely e koporsóban dobogni megszűnt; a szelidségnek, a jóságnak s az anyai szeretetnek egy tisztavizü forrása apadt ki, a csendes női erényeknek egy gazdagmelegségü tűzhelye hamvadt ki.

Hosszú, nagyon hosszú életutat futott meg ez a keresztyén nővérünk, amelyen áldott nyomok láthatók. — Egyfelől azok, melyeket az Isten kegyelme rótt oda, másfelől pedig azok, amelyeket ő a maga erényeivel hagyott ottan maga után.

Valami csodálatos erő és hatalom az, szeretteim, melyet a Gondviselés a női szívekben elrejtett. Megszületnek s élnek valamely félreeső egyszerű hajlékban, a világtól sokszor alig ismertetve: és mégis sokszor egész nemzedékre nyomják rá egyéniségük bélyegét. Mert hiszen azokban a csendes családi otthonokban ők alakítják a jövő nemzedék lelkét, amely benső mivolta szerint szépen illatozó virágoskertté, vagy kelletlen avarrá formálja az emberiség sorsát.

Vajjon átérzik-e a nők, az anyák ezt az ő óriási erejüket? S átérzik-e vajjon az ezzel együttjáró nagy felösségüket? Tudják-e azt vajjon, hogy ők, — aszerint, amint hivatásukat igazán betöltik, vagy be nem töltik — az emberiség őrangyalai vagy pedig kízó démonai lehetnek? s hogy áldás vagy átok magvait szórhatják az emberek közé aszerint, amint keblük az istenfélelem és a szeretet sugaraitól fényes, vagy pedig a világi hiuság és szívtelenség szeplőitől foltos és homályos.

Oh legyen áldott minden nő, minden anya, aki hivatását igazán betölti, miként ő is áldás az emberiségen!

S ez az áldás ezen itt nyugvó nővérünknek is szól, mert hiszen az ő élete is az istenfélelem és a szeretet jegyében folyt le s hosszú láncolata volt a boldogító női erényeknek... Nyolc gyermeknek adott ő életet s azokból hetet fel is nevelt egész az embernyi korig. — S tudjátok-e, hogy ez mit jelent? Mennyi verejtékezést, mennyi éjt-napallá tevést, mennyi önmegtagadást, mennyi áldozatot, mennyi gondot a nappalokban s mennyi égreszálló fohászt az álmatlan éjszakákon, amelyeken sem szűnnek meg azok az édesanyai szívek gyermekeikkel törődni; és ha egyebet nem tehetnek, hát legalább imádkoznak értük, hogy ilyen módon hajlítsák feljűk az Isten oltalmazó és megsegítő karját.

Oh azok az édesanyák! Milyen önfeláldozók is ők! Amint lényük átolvad gyermekeikbe, úgyhogy azután csak öbennük és őáltaluk élnek. — Amint folyton tesznek-vesznek, aggódnak és reszketnek gyermekeikért, de nem számlálják fel az elhullajtott verejtékcseppeket. — Amint elvonják szájuktól a jobb falatot, hogy azt gyermeküknek adják, s boldogan nélkülöznek, csak-hogy a gyermeküknek ne hiányozzék. — Amint örülni is igazán csak annak tudnak, ami gyermeküknek örömet szerez, s gyermekük bánata a legnagyobb bánatuk. — Amint ott virrasztanak gyermeküknek a betegágyánál és soha el nem fáradnak. — Amint haláleset esetén leborulnak egy-egy virágos sírhalomra és soha el nem felejtik az alatta nyugovót. Oh milyen hősök is azok az édesanyák! . . . Legyen áldott a nagy Isten, aki őket megteremtette!

Boldogult nővérünk is ilyen anya volt. — S jól esik megemlítenem, hogy szerencsés anyja is volt, akinek Isten gazdagon megáldotta édesanyai törekvéseit. Mert szép családban gyönyörködhetett, sőt láthatta még gyermekeinek a gyermekeit is szépen felvirulni, mint a vizek mellé plántált pálma üde hajtásait; amely gyermekeknek tisztessége, egyházas buzgalma s iránta való haládatossága az ő életének dicsőségét hirdeti.

Testvéreim! A koporsó szomorú látvány nekünk, embe-
reknek, s szomorú különösen egy olyan koporsó, amelyben egy igazi édesanyának a hamvai nyugsznak. — És én azt mondom, kedves testvéreim, hogy öleljük azt át lelkünknek egész kegyeletével: borítsuk azt el a világ összes virágaival; áztassuk azt meg szemünk legtisztább s legfájóbb könnyeivel, mert hisz' e világon nincsen szív, amely minket lángolóbban s önzetlenebbül tudna szeretni, mint ahogy az édesanyánk szeretett. De amikor kisírtuk magunkat: fordítsuk tekintetünket az Ég felé, ahhoz az örök Istenhez, aki ezt a szívet megalkotta s aki előtt nem ismeretlenek az anyai szív mozdulatai. — És ne legyünk kétségben a nemes szívek jövő sorsa iránt. — Az igazak halála nem megsemmisülés, hanem átmenet abba a boldog mennyei hazába, ahol az igazságos Isten megfizet kinek-kinek érdeme szerint.

A veszteség fájdalomán keresztül is ragyogjon fel hát kebleitekben ez a keresztyén remény, — gyermekek és unokák, — s megnyugvással fogadjátok az Úrnak intézkedését, amellyel édesanyátokat s jó nagymamátokat hosszú, fáradságos vándorlás és rövid haláltusa után örök céljához eljuttatta!

Boldogok, akik az Urban élnek és az Urban meghalnak, mert megnyugosznak fáradalmaiktól s cselekedeteik jutalma követi őket! — mondja hitünknek szent könyve: a Biblia.

Ez a keresztyén nővérünk édesanyai érényével megdicsőítette e földön az Isten nevét: igaz az Úr, hogy ő is megdicsőíti rajta odafent a maga kegyelmét. — Ámen.

Paulik János
nyiregházai lelkész.

Temetési beszéd.

(89 éves asszony felett.)

I. Mózes XV. 15.

Istennek mindenki számára van valami ígérete. Azon a nagy egyetemes ígéreten túl, amit Jézus által adott, valami egészen egyéni, személyhez szóló ígéret.

A mi halottunk számára ez volt az Isten ígérete: „Te pedig elmégy a te atyáidhoz békességgel, eltemetettel jó vénségben.”

Szószerint ráillenek ezek a bibliai igék.

Békességgel ment el. Mindig nyugodt, mindig csendes volt az élete, mint a folyók útja a sík földön. Szakadékok nem zuhogtatták, viharok nem korbácsolták élete folyamát. Azt mondják, soha beteg nem volt. Még csak a feje sem fájt. Felnevelt hét gyermeket. Megérhette mindegyiknek emberré növekedését nemcsak életkorban, hanem tisztességben is. Halálát nem előzte meg gyötrő betegség, a szenvedés nem virrasztott betegágya felett. Csendes álmot vette karjaiba és vitte át a halál fekete kapuján békességben és jó vénségben.

Jó vénségben, közel 90 esztendőskorában. A falu legöregebb asszonya, aki úgy járt-kelt közöttünk, mint egy régmúlt világ itt feledett gyermeke. Isten 70—80 esztendőt ígért az embernek. Itt az Isten még a maga ígéretén is felül adott.

Testvéreim, mi csodálkozunk azon, hogy ilyen magas kort ért s hogy ilyen hosszú életen át beteg sohase volt s hogy olyan nagy békességgel élt át majdnem egy évszázadot. Ne ezeken csodálkozzunk! Ezek emberi dolgok, még ha olyan rendkívüliek is. Azon a nagy szereteten csodálkozzunk, amelyik mindezzel megajándékozta: Istennek szeretetén és jóságán.

Gyermekei az elköltözöttnek, akit az Isten ennyi szeretettel ajándékozott meg, annak nagy boldogsággal mondhattátok: édesanyám! Amikor ennek a drága szónak „édesanyám” a hallása úgy hat rátok, mint egy áldott kéznek simogatása, jusson eszetekbe, hogy az az áldott anyai szeretet, amely titeket melengetett, nem volt más, mint tovább adása a ti számotokra annak a szeretetnek, amely édesanyátokat hordozta, az Isten szeretete az anyai szíven keresztül.

Legyen a ti számotokra élete és halála egy fényes tükörlap, amelyről reátok ragyog egy sugárszál abból a szeretetből, amelynek teljessége Jézus Krisztus arcán világol örökkön-örökké.

Te pedig elmégy te atyáidhoz. Nem idegenbe megy. Haza megy. Abba a hajlékba, amelyet az örökélet királya Jézus elkészített az ő számára is.

Mindnyájunk áldó imádsága kísérje hazamenetele útján.

Molitorisz János

ostffyasszonyfai lelkész-esperes.

Istennek örök Igéje, csendesítsd le szívemet és igazgasd gondolataimat és nyisd meg mindjobban lelkem szemét, hogy láthassam a Te titkaidat és elmélkedhessem a Te teljességedről és megismerhessem a Te igazságodat, hogy szólni tudjak a Te világosságodról a vak világnak a mi Urunk Jézus által.

Augustinus.

Temetési beszéd-vázlat.

(28 éves hajadon.)

Jel. 21, 4.

Ha valahol, ennél a koporsónál van szükségünk arra az igéretre, vigasztalásra, biztatásra, amely ez igékből szól a hívő szívhez.

Ha valahol, ennél a koporsónál áhitja, szomjazza a szív a megingathatatlan bizonyosságot arról, hogy az Isten kegyelme, könyörülete „eltöröl minden könnyet“ a szemekről, hogy „gyász és fájdalom nem lesz többé“!

Óh, hisz annak a szívnek, amelynek porhüvelye ebben a koporsóban pihen — bár csak 28 évig dobogott — annyi „gyásza és fájdalma“ volt, mint kevés olyannak, ki kétszer annyi időt élt. Annak a szemnek, amelyikre ez a szemfedő borul, annyi könnye volt, mint e könnyben gazdag idő kevés vándorának.

Fájdalma, gyásza, könnye, apáért, anyáért, a háború viharában szívétől örökre elsodródott testvérekért.

Fájdalma, gyásza, könnye szülőföldjéért, Késmárkjáért, mely felé hontalanná vált sok gyermekével együtt csak sóhaj-tása szállhatott.

Fájdalma, gyásza, könnye önmagáért, ifjú életének fájdalmas, lassú sorvadásáért.

Azoknak szíve, kik jórészt vele együtt éltek, szenvedték át ezt a sok gyászt, fájdalmat, könnyet, hogyne áhitaná, szomjazná hát a világosságot, a biztatást, a vigasztalást ő felőle és maguk felől is?!

János apostolnak, a Jelenések könyve írójának lelkét az a „nagy szózat“ ragadta és nyugtatta meg, amelyet az „égből“ hallott: Az Isten eltöröl . . .

Ezek a „hív és igaz beszédek“ 1900 esztendő óta számtalan lélek számára lettek menedék, biztatás, vigasztalás!

Vajjon nem lelhetnétek-e fel Ti is ugyanezekben ugyanezt a biztatást, vigasztalást *Ő felőle*?

Vajjon nem lépte-e már át kedvesetek ez igék beteljesedésének küszöbét: Az Isten eltöröl . . .? . . .

Vajjon nem sejtetett-e veletek Istennek az ő könnyét is törő kezesimitásából valamit az a békesség, nyugalom, csöndes, benső öröm, amely lelkén az Úr szent vacsorájának vétele után, pár nappal ezelőtt előmlött?

Vajjon nem érzitek-e, hogy a ti könnyetek is, mely most e koporsóra hull, nincs oly égető, kínzó mint az volt, amely betegágyára hullott hónapokon keresztül?! Hogy Isten keze törli, törli már a ti könnyeteket is?! S vajjon várhatnátok-e akárkitől mástól — mint Ő tőle — ezt az áldott, csudás szol-gálatot és jótéteményt?!

Németh Gyula
szekszárdi lelkész.

Temetési beszéd.

(Sch. F. katonai reáliskolai növendék felett az iskola udvarán.)

Zsolt. 103, 15—16.

„A halandó embernek napjai hasonlatosak a fűhöz és mint a mezőnek virága, úgy virágzik. És mikor a szél általmegyén rajta, nem leszen többé.“

A Zsoltáríró ezen szavainak örök igazságát lehetetlen mélységesen át nem éreznünk itt most e koporsó mellett. Koporsó — egy ifjúnak koporsója! itt — épen ezen a helyen, egy ilyen intézet udvarán! — Oh nem döbbenetes, szívbemarkoló ellentét-e ez? Itt, hol mindig csak a vidám zaj, ifjúi élettűz, erőtlől duzzadó ifjaknak életkedve és élni akarása tölt el mindent, itt, egy ilyen környezetben most egy koporsó fekszik előttünk. S ki benne pihen, az nem az élet estéjére eljutott, megfáradt vándora a földnek, hanem egy alig 16 éves ifjú, kiből rövid hónapokkal ezelőtt még ott lobogott az ifjúságnak élettüze, minden életenergiája, életlendülete. S most már nincs többé! A meghidegült, az elszáradt, a halál által a maga ké-pére és hasonlatosságára lerontott testét a sírgödör várja!

Oh nem döbbenünk-e hát meg, s különösen nem döb-bensz-e meg te, gyászoló ifjúság, mikor reátekintesz e koporsóra? Nem látod-e e ravatal fejénél diadallal állni Mors Imperator, — Halál Őfelségét? Nem látjátok-e, mint tartja csontos karjai között zsákmányát: a ti volt kedves társatokat? Nem látjátok-e vigyorgó arcát? Nem halljátok-e gúnyos szavait: „Ifjúság, életerő, virulás — szép, szép! de nem örök, nem elpusztíthatatlan, nem elveszíthetlen valami! Ha felemelem kaszámat, a csapása alatt elhull nemcsak az érett kalász, hanem a fejlődő, a fésző virág is!“

Oh nem érzitek-e a zsolatáríró szavainak lélekbe markoló igazságát: „A halandó embernek napjai hasonlatosak a fűhöz és mint a mezőnek virága, úgy virágzik. És mikor a szél általmegyén rajta, nem leszen többé!“

Hullassuk hát, hullassátok hát az őszinte bánat, részvét és szeretet könnyeit e koporsóra. Hisz lakója oly korán s oly váratlanul hagyta itt az életet, az ifjúságot, melynek ti zavartalanul tovább örültök, melynek virágait ti gondtalan szívvel, vidám arccal s acélos izmokkal szagattjátok.

Hullassuk a részvét és szeretet őszinte, forró könnyeit, hiszen — oh mily tragikus! — nincs édesapa, nincs édesanya, ki most ráborulhatna e koporsó fedelére s a szülői szeretet omló könnyeivel öntözhetné a szeretett gyermek összedőlt por-sátorát. Hiszen árva gyermeket temetünk, kinek jól esik, hogy mi: tanárai és ti: társai az igaz szeretetünk és részvétünk könnyeivel enyhítjük a koporsója elhagyatottságát s a temetése ridegségét. Mert nincs fájdalmasabb valami, mint megsiratlanul, áldó szeretet nélkül szállni a sírba!

De, gyászoló gyülekezet, s különösen te, megszorodott szívű ifjúság, a bánat és részvét érzései között jól figyelmezz arra s jól zárd a szívedbe azt is, amit tanulságként hirdet a korán elköltözött kedves társatok koporsója.

Hisz oly hangosan, oly érthetően s félre nem magyarázhatóan hirdeti, hogy az embernek napjai valóban hasonlatosak a fűhöz s hogy az ifjúságnak minden virulása csak olyan, mint a mezőnek virága, melyen hogy mikor megy által egy váratlan szél, — ki tudná megmondani? S ha egyszer általment rajta, nem leszen többé!

Munkálkodjatok tehát, míg nappal vagyon, mert eljöhet az éjszaka, amikor már senki sem munkálkodhatik. S nem tudhatni sem a napot, sem az órát, melyen az embernek Fia eljövend!

Ne bizd hát el sose magad, gyászoló ifjúság, a te ifjúságodban. Virulásod, acélos izmod, elpusztíthatatlannak látszó ifjúi erőd sose tévesszenek meg. Minden órában általmehet rajtad a halálnak szele, az enyészetnek fuvallata s te nem leszel többé! Ne halogasd tehát a komoly munkának: az önművelésnek, szellemi kincsek gyűjtésének a megkezdését mindig későbbre. De különösen igyekezz ifjúságod minden idejében a lelkedet is töltogetni olyan értékekkel, olyan kincsekkel, melyeket — az Írás szerint — sem a rozsdá, sem a moly meg nem emészthetnek, sem a tolvajok ki nem áshatnak — Légy mindig készen arra, hogy viruló ifjúságod és arcod rózsái dacára is akármelyik órában meg kell — úgy lehet — jelenned számadásra és ítéletre amaz örök Biró színe előtt. Vigyázzatok és imádkozzatok tehát, hogy ama nap készületlenül ne találjon benneteket, mert „rettenetes az élő Isten kezébe esni“!

Te pedig — ifjú testvérünk — pihenj csendesesen, a viszontlátásig, koporsód vánkosán. Volt tanáraid és társaid áldó imája és testvéri szeretete kísér téged sírod ölére s őrizi meg emlékedet közöttünk.

Jó Istenünk! téged meg esdve kérünk, ezen korán magadhoz szólított gyermekednek halhatatlan lelkét fogadd magadhoz örök üdvösségre szent Fiad, az Úr Jézus Krisztus érdeméért. Amen.

Horváth Olivér
nagykanizsai lelkész.

Illusztrációk.

Luk. 12, 33: Görögországban egy háború idején mindenki lázas izgalommal fáradozott azon, hogy pénzét és kincsét a betörő ellenség elől biztos helyre rejtse. Csak a bölcs Bias volt teljesen közömbös és legcsekélyebb nyugtalanság sem látszott rajta, mintha valami elrejtteni való szándéka lenne. Mikor megkérdezték tőle, hogy miért nem igyekszik menteni, amit lehet, azt felelte: „Én minden kincsemet magamnál hordom“. — Vajha annyira tudnók magunkat a világtól függetleníteni, hogy amikor az ég és föld megindulnak s ránk nézve minden megsemmisülni látszik, akkor is nyugodtan nézhetnénk az elkövetkezendők elé abban a tudatban, hogy a mi igaz kincsünket senki el nem veheti tőlünk, mert azt magunkkal, helyesebben: magunkban, a szívünkben hordjuk; és az bemenetelt biztosít nekünk a mennyországba.

*

Luk. 12, 40: Mária Terézia királyné már életében elkészítette a sírhelyét és gyakran felkereste leendő síremlékét. Néha a gyermekeinek is megmutatta azt így szólva hozzájuk: „Lehet-e okunk a büszkeségre? Néhány év múlva ez lesz az uralkodó lakása“.

*

Máté 21, 38: Lafontaine, a híres francia meseköltő szerint egyszer egy embernek volt egy tyukja, amelyik mindennap egy-egy aranytojást tojott. Az ember azt hívén, hogy a tyuk gyomrában valami aranybánya van, megölte a tyukot és felvágta a hasát. De nagy csodálkozására semmit sem talált ott; sőt a napi aranytojástól is elesett. — Így jártak azok a példázatbeli szőlőmunkások is: megölik a szőlő-tulajdonos fiát azt gondolván, hogy majd hozzájutnak ez által az örökséghez. De reményükben keservesen csalódtak, mert még a szőlő használatától, a bérlet-től is megfosztattak.

*

Márk 9, 37: Mikor a Golden Gate (Arany Kapu) nevű gőzhajó az angol partok közelében kigyulladt és elégett, a fedélzetén több száz ausztráliai aranyásó utazott. A kevés számú menekülők egyike bal kezével egy mentő övbe kapaszkodott, a másik kezével pedig arannyal telt zacskóját szorongatta. Amikor a közelében egy uszó lángra egy kis gyermeket pillant meg. Rövid habozás után elereszti kincsét s megmenti az életveszélyben forgó gyermeket.

*

Máté 6, 3: Abessziniai Gedeon, akire teljes mértékben ráillett az Irás mondása: „egy igazán izraelita, akiben hamisság nincs“, 70. születési évfordulóján száz szegény hitsorsosa között

egy-egy hét fontos kenyeret osztatott ki, melyek mindegyikének a közepébe egy arany tallér volt helyezve. A péknek pedig 25 tallért biztosított végrendeletileg azzal a kikötéssel, hogy haláláig titokban tartja az adományozó nevét. — A Talmud is azt mondja: „Aki titkon alamizsnálkodik, az nagyobb magánál Mózesnél“.

*

Máté 6, 6: Elizeus próféta, mikor a hitelezőjének könyörtelensége miatt hozzá forduló szegény özvegynek korszójában az olajat meg akarta szaporítani (II. Kir. 4.), azt mondja neki: „Kérj a te szomszédaidtól üres edényeket és tölts az olajból mindenik edénybe s a tele edényeket állítsd félre“, egyszersmind azt is a lelkére köti! „Menj be és zárkózzál be!“ Miért kívánja, hogy bezárkózzék szobájába? Azért, mert az ajtót ha nyitva hagyja, esetleg jöttek volna a kíváncsi, unatkozó szomszédaszszonyok s látva, hogy mit művel, talán kinevették, kigúnyolták volna: „Ugyan mit csinálsz? Hogyan is gondolhatsz olyant, hogy ezeket az edényeket mind megtöltsd a te kis korszódból? Elment az eszed?“ S meglehet, hogy az özvegynek bizalma, hite a próféta parancsának a teljesítésére meginog, ha eleve nem zárkózik el e hidegen fontolgtató, akadékoskodó ellenvetések elől. — Ezért kell az imádkozó léleknek is függetlenitnie, elszakítania magát a külvilágtól, hogy áhitatában és hitében ne gátolja, ne zavarja semmi.

*

Máté 25, 18: Egy perzsa mese szerint egy ember a tengerparton sétálgatva egy drágakövekkel telt ládát talált. Az értékeket azonban nem ismervén egyiket a másik után dobálta el a tenger felett keringő sirályok után. Egyet mégis megtartott magánál s haza vitt. Mikor véletlenül egy ékszerésznek mutatta, az a kő értékét felismerve nagy összegű pénzt ajánlott neki érte. A szerencsétlen elképedve üt a homlokára s keserű könnyek közt kiált fel: „Óh én boldogtalan, micsoda örült dolgot is cselekedtem! Milyen gazdag lehettem volna!“ De már késő volt. Meggondolatlan könnyelműséggel elszórt, tengerbe hajigált drágaköveit nem kaphatta többé vissza. — Tudjátok-e, mit jelent ez a mese? A mi Istentől nyert testi-lelki tehetségünk, talentumaink azok a drágakövek, miket bűnös könnyelműséggel mi is sokszor így pazarolunk el.

*

Máté 25, 19: Lafayette tábornok, Washington barátja, egy ideig mint fogoly egy sötét, szűk börtönbe volt zárva. Kis cellájának ajtaján egy lyuk volt. Az ajtó előtt éjjel-nappal egy katona állt őrt s azon a nyíláson állandóan be-befigyelt a fogolyra, akinek tekintete valahányszor azt az ajtóra s nyílásra emelte, mindig azzal az ellenőrző szemmel találkozott. Maga a szabadsághős mondja, hogy mindennél borzalmasabb volt rá nézve az a szem, melynek nézése elől nem volt számára me-

nekvés. Ha lefeküdt, ha felkelt, mindig magán érezte annak a rászégezett tekintetnek az élet... Így figyelni az a mindeneket látó égi szem a mi tetteinket is. Előtte nincs titok: mindent tud, mindent számon tart s egykor mindenről számot kér.

*

János 6, 67: Ahlfeld egy konfirmációi beszédében így szólt növendékeihez: „E világ fiai majd megütköznek a ti hiteteken s a maguk vallástalanságát haladásnak tartva azzal akarnak benneteket eltántorítani: Minden halad és fejlődik; miért tartotok ti még a Krisztusban való hitnél? Akkor mondjátok nekik: A nap évezredek óta világít az égen s az ember ma sem tudja semmi mással pótolni. Sőt folyton újabb és újabb erőket fedez fel sugaraiban, miket javára használ. Így ragyog Krisztus, az üdvösség napja is a lelki élet egén időtlen-időkig. Mással helyettesíteni soha nem fogja tudni senki is. Kegyelmének a sugarait még jobban meg akarjuk ismerni s lelkünk és életünk hasznára fordítani. Ez a mi haladásunk és műveltségünk.

*

Lukács 17, 32: Lót felesége sok kiváltságban részesült, mégis szomorú véget ért. Jámbor, istenfélő férje volt, mégis elveszett. Sok imádság szállott érte fel az égbe, a lelke mégis elkárhozott. Isten figyelmeztette, mégis a pokolba került. Lót felesége ismerte a veszélyt, de kevésbe vette. Angyalok vezették kézen fogva, hogy a helyes ösvényt el ne tévessze, mégis a romlás útjára tért. Lót felesége kíváncsian tekintett vissza a bűnös városra, melyet maga mögött hagyott s ez okozta a vesztét. Isten azt parancsolta neki, hogy siessen, de ő habozott, késlekedett. Az Isten irgalma lehajolt hozzá, de ő ellökte azt magától s ítélet lett a sorsa. Inkább akarta szeretni Sodomát, mint az Istent, s az Isten átengedte őt a saját akaratának.

Kiss Samu
nagybarátfalui lelkész.

Törvények, rendeletek, elvi jelentőségű határozatok.

Közli: Vértesi Zoltán.

29. 150.443/1930. Ker. min. r. Az iparban, valamint más vállalatban foglalkoztatott *gyermekek, fiatalok és nők védelméről* szóló 1928. V. t.-c. 1—3., 8., 12—16., 16—20., 22—24., 30. §-ainak és az ezekre vonatkozó büntető rendelkezéseknek végrehajtása. 6. §. A szülést követő hat hét alatt (sőt orvosi bizonylattal az ezt követő 4 hét alatt sem) tilos a nőnek foglalkoztatása. A tilalom a munkaadónak szól. 8. §. A megjelölt üzemekben és vállalatokban este tíz órától reggel öt óráig gyermeket, fiatalokat és nőket foglalkoztatni tilos stb. (Lásd 1931. Belügyi Közlöny 5. sz.).

30. 50082—1930. B. M. eln. j. A születési anyakönyvbe feljegyzett *atyai elismerés*, az elismerésre vonatkozó nyilatkozat tartalmi valótlansága miatt, kiigazítási eljárással az anyakönyvből nem törölhető.

31. 1335—1931. B. M. eln. sz. A *háborús emlékérem* megszerzését a hatóság köteles támogatni.

32. 204.500—1931. B. M. sz. Törvényes kiskorú gyermekek elhelyezése és tartása kérdésében (házassági per folyamán) a *gyámhatóság* hatáskörének újabb szabályozása.

33. 204.900—1931. B. M. Elhagyottá nem nyilvánított *szegény gyermekek* a gyámpénztári tartalékalapból segélyezendők.

34. 204.950—1931. B. M. Az elhagyottá nyilvánítási eljárás során szükséges hatósági vagyoni bizonyítványok kiállítása.

35. 133.518—1931. N. M. M. sz. Az állami gyermekmenhelyi *gondozási költségek elengedése* iránti kérelmekhez csatolandó okmányok.

36. 865—1—70—1931. V. K. M. 1930. XLVII. t.-c.-ben a nem állami iskoláknál a *segédtanítói* szolgálat rendszeresítésére vonatkozó végrehajtása. 1. A nem állami elemi népiskolánál megüresedett, v. ujonnan szervezett tanítói állások — 1931. jan. 1-től — rendszerint nem rendes, hanem segédtanítókkal tölten-dők be. 2. Alkalmazásuk szabályszerű választás útján történik. Háromévi időtartalmu, ideiglenes jellegű és fizetés-kiegészítő államsegéllyel egybekötött állásoknál a vallásminiszterhez tudomásvétel végett bejelentendő. Mük. megkezdése előtt az 1907. XXVII. t.-c. 32. §-ában előírtak szerint fogadalmat tartozik tenni. 3. A segédtanítói alkalmazás tartalmát a miniszter megváltoztathatja. 4. A nem állami elemi népiskolai tanítói állásokat csak abban az esetben lehet közvetlenül rendes tanítóval betölteni, ha az állásra más tanítói álláson már működő rendes tanító választatik meg. — A szerzetesrendi tanítók részére szolgálatuk egész tartalma alatt csupa kezdő tanítói illetmények biztosítottak.

nak, ennél fogva ezek a segédtanítói minőségben való szolgálatra nem kötelezhetőek, hanem közvetlenül rendes tanítókul alkalmaztatnak. 5. Az államsegéllyel kapcsolatos felek. elemi népisk. tanítói állásoknál az iskolaszék — félévvel a kötelező segédtanító véglegesítésére vonatkozó és az egyházi főhatóság részéről megerősített nyilatkozatát — a közig. biz. útján bemutatja a vallásminiszternek, kinek jóváhagyása után az egyházi főhatóság a rendes tanítói véglegesítési okmányt kiadja s az 1907. 27. t.-c. 32. § szerinti esküre utasítja. 7. Illetménye évi 1380 P előzetes 12 havi részletekben. Ha segédtanító családi pótlékra is igényjogosult hozzá még havi 13 P 60 fillér. 8. Ha az állás természetbeni lakással van egybekötve, a lakás jár neki, ellenkező esetben a törvényes lakbér. Az óvónői állásokra is ugyanez áll. A segéd-óvónőket a kezelői kezdő fizetés, vagyis havi 100 P s lakáspénz illeti meg.

37. Hb. 33/51930. sz. (elvi j. h.) Ha az *erdőből lopott élő* vagy ott levágott, de eladásra még fel nem dolgozott fa értéke a 60 P-t meghaladja, a terhelt cselekményét nem erdei kihágásnak, hanem lopás vétségének kell tekinteni.

38. 194.823—1931. B. M. *Autóbuszok sebessége* a községek s városok átkelési utszakaszain legfeljebb 40 km.

39. Közép- és főiskolai tanulók *tanulmányi ösztöndíj* iránti tájékozódás s ösztöndíj elnyerésének feltételei megismerése végett forduljanak „*Országos Ösztöndíj Tanács*“-hoz Bpest, Múzeum körut 6. sz.

40. *Hadikölcsönsegély* feltételeinél — a lapok közlése szerint — a minimális nosztrif. jegyzés nem 5000, hanem 2000 kor.

